

Domoljub

V Ljubljani 3. julija 1940

Leto 53 · Štev. 27

Dr. Korošec prosvetni minister

Dosedanji prosvetni minister Božidar Maksimovič je podal na svoje mesto ostavko in za novega prosvetnega ministra je bil dne 29. junija imenovan voditelj slovenskega naroda dr. Anton Korošec, ki je od prednika za prevzel svoje posle.

Novi prosvetni minister dr. Korošec je dal nastopnikom tiska ob svojem nastopu sledečo načelno izjavo:

Prevzemam prosvetno ministrstvo v resem času. Naši državi so sicer res prihranjene vojne strahote, vendar jo dosegajo varni borbe, v kateri se odločuje usoda sveta. Danes gre za vse kulturne in moralne vrednote človečanstva in celo za najvišje človeške dobrine: vero, družino, domovino. Zato moramo biti pripravljeni, da se uspešno upremo vsem slučajnostim, ki bi utegnile nastopiti vrtincu dogodkov.

Prosveta je temelj zdrave državne politike. Prosvetljeno ljudstvo hodi po varni poti bodočnosti. Prizadevati si moramo, da bomo dali našemu narodu najboljšo prosveto, ki bo odgovarjala sedanjim razmeram na svetu ter pogojem in potrebam današnjega družabnega reda in napredka. Odsiranjejati je treba pripravljene pedagoške metode vse škodljive vplive vidnih in nevidnih sil in v prosveti morajo priti do izraza samo pozitivne norme današnjega kulturnega stremljenja. V prosveti ne more in ne sme biti neodločnosti, omahovanja in blodenja. Vse mora biti jasno, precizno, odločno. Prosvetni in kulturni ukrepi morajo biti smeli in energični. Samo tako se da izvesti kulturni in moralni prepovedi.

V prosvetnem pogledu je naša država precej zaostala za mnogimi drugimi državami. Moramo pohiteti, da jih dosežemo in po mož-

nosti nekatere tudi prehitimo. Zato je potrebno sodelovanje vseh prosvetnih faktorjev, v prvi vrsti prosvetnih delavcev, ljudskih učiteljev in profesorjev. Na njihovo iskreno sodelovanje računamo z gotovostjo. Vemo, da je njihov današnji položaj težak, storili pa bomo vse, da se popravi do skrajnih mej možnosti. Preskrbljeni in zadovoljni prosvetni delavec,

o tem smo prepričani, se bo ves posvetil z gorečnostjo in ljubeznijo svoji visoki in pomembni vlogi kulturnega delavca in vzgojitelja mladine. Na mladini sloni bodočnost države in naroda. Vsa naša pozornost se mora obrniti njeni narodni in moralni vzgoji. To so osnovne smernice naše prosvetne politike. Varovali, negovali in razvijali bomo jezikovne in narodne tradicije Srbov, Hrvatov, in Slovencev, svetlinje in običaje vseh priznanih veroizpovedi ter bomo s tem skrbeli, da bodo vse šole in vsi prosvetni zavodi sploh postali čebelnjaki reda in dela in sejanci prosvete in morale resnične narodne kulture in rodoljublja.

Mladino moramo pripraviti, da bo potom prosvetljenosti duhovno in moralno oborožena za ono veliko dobo, ki prihaja na svet. Mora biti vzgojena v žrtvovanju za narodne ideale v goreči ljubezni do domovine in iskreni vdanosti vzišenemu prestolu in domu Karađorđevićev. Vse kulturne ustanove, vsi vzgojni faktorji, vsi prosvetni delavci se morajo mobilizirati za veliko akcijo prosvetnega in moralnega prepovedi. Pričakujemo od vseh največje žrtve in napore v korist domovine in naroda. Pripravljeni pa smo vedno ustreči vsem njihovim upravičenim željam in potrebam. S složnim in požrtvovalnim delom bomo obvarovali mladino zablod in krivih potov in jo napotili na pravo moralno in narodno pot. Dobra in smiselna prosvetna politika bo za nesljivo jamstvo in temelj za kulturni in gospodarski razvoj ter napredovanje našega naroda.

Ko voditelju slovenskega naroda najiskreneje čestitamo, pričakujemo od njega odločnih dejanj v smislu ljudskih želja in potreb.

Zbor naših zadružnikov

Dne 26. junija je bila v frančiškanski dvorani 40. redna glavna skupščina Zadružne zveze v Ljubljani. Skupščino je vodil predsednik Zveze dr. Anton Korošec. V imenu Glavne zveze hrvatskih gospodarskih zadrug je pozdravil zborovalce dr. Avgustin Juretič, za Glavno zvezo srbakih kmetijskih zadrug g. Miletič.

Govor dr. Korošca

Dr. Korošec je podal naslednje poročilo: »Danes imamo glavno skupščino Zadružne zveze, obenem pa obhajamo tudi 40 letni-

co njenega obstanka, ki je sicer prva leta, t. j. do leta 1904. nosila ime Gospodarske Zveze, a je tega leta začela delovati pod svojim sedanjim imenom.

Vplivi katoliškega shoda

Po prvem katoliškem shodu l. 1892. je v vsem našem javnem življenju pod vplivom idej dr. A. Mahniča zavladal nov duh, tako tudi v zadružnem. Dočim so prve zadruge v Sloveniji nastale predvsem iz nacionalnih razlogov, so sedaj nastopili v okviru politično-strankarskih pokretov tudi socialni ter gospo-

darski oziri. Središče zadružnega gibanja se je preselilo iz slogarskega Celja v srce Slovenije, v Ljubljano. Baklo novega zadružnega duha, nacionalnega, socialnega in gospodarskega obnem, je vzel v svoje roke dr. Jan. Ev. Krek (Slava mu!) ter jo nosil z mladniško navdušenostjo vse do svoje smrti.

Dr. Kreku in Pušenjaku v spomin

Poleg dr. J. E. Kreka, ki je bil prvi med prvimi, najidealnejši med idealnimi, se je v zadružnem delu pojavilo vse polno slovenskih mož, od kmeta in delavca pa do izobraženca vseh vrst. Nobeden izmed stanov se ni postavil ob stran, temveč vsi so po svojih močeh

(Nadaljevanje na 2. strani!)

Na skupščini Zadrufne zveze v Ljubljani Dr. Korošec govori.

pomagali graditi veliko zadrufno delo po Sloveniji.

Meni se zdi, da se enega pridnega zadrufnega delavca vendarle vse premalo spominjamo, to je bivši revizor, pokojni gospod Vladimir Pušenjak. (Slava mu!) Pušenjak ni bil samo revizor, ampak tudi navdušen ideolog, ki v svojem obligatnem nahrbtniku ni nosil samo kranjskih klobas, ampak tudi seme zadrufne misli, katero je neumorno in z uspehom sejalo po severnem delu naše Slovenije. Zato pa naj bo dovoljeno, da danes, ko slavimo 40 letnico Zadrufne zveze, tudi temu možu postavimo spomenik med možmi, ki so spomenikov vredni.

OVIRE ZADRUFNEGA GIBANJA

Od prvih početkov Zadrufne zveze, katerim, mislim, od nas, ki smo danes tukaj navzočni, nihče ni kumoval, so se zgodile velike spremembe, politične, socialne in gospodarske. Nekatere so bile v njen prid, kakor na primer politične, a druge, kakor na primer gospodarske, so jo nekajkrat hudo stresle, toda stavba zadrufništva in Zadrufne zveze je ostala trdna.

Se nekaj moramo omeniti. Pri nas Slovincih je zadrufništvo sledilo našim svetovnim nazorom. To je bil primer skoraj pri vseh narodih, v katerih življenju je svetovno naziranje igralo kako vlogo. Toda to lahko pribijemo danes: četudi so se pred 40 leti tu in tam pojavila med različnimi našimi zadrufnimi skupinami nasprotovanja, je danes to prenehalo in zadrufne organizacije živijo v miru med seboj in v plemenitem tekmovanju delujejo pri istem narodu. Vsi želimo, da tako ostane tudi za naprej, ker ne vidimo razloga, zakaj naj bi se ti medsebojni odnosi spremenili.

Zadrufna zveza — med največjimi

Zadrufna zveza je danes velika ustanova, ena med največjimi v Jugoslaviji. Šteje skupaj 739 različnih zadrug, kar pomeni najvišje število, katero je Zadrufna zveza do sedaj sploh dosegla.

Zanimiv je prerez naše Zadrufne zveze, ki nam daje sliko zadrufnega dela na različnih poljih. Po zadnjih podatkih je bilo: kreditnih zadrug 342, nabavnih in prodajnih 100, živinorejskih in pašniških 61, stavbinskih 46, kmetijskih strojnih 41, mlekarških zadrug 40, zadrufnih elektrarn 27, vodovodnih zadrug 25, obrtnih zadrug 25, vinarskih zadrug

10, raznih zadrug 18, osrednjih zadrug 4. Ta prerez nam obenem kaže, da poslopje zadrufništva v Sloveniji še ni dozidano. Organizacija zadrufništva še ni tako popolna, da bi lahko rekli: Dovolj, sedaj pa lahko počivamo!

Mladi — na plan!

Teško je v sedanjih nestalnih in nejasnih časih voditi zadrufništvo. Toda čim bolj je teško, tem bolj je tudi potrebno.

Ako gledamo nazaj v prva leta naše štiridesetletne Zadrufne zveze, vidimo, da se je zadrufništvo začelo graditi z veliko mladeniško navdušenostjo. Z isto razgibanostjo se naj poslopje tudi dozida in dovrši. Zato pa je dvojno potrebno: stari naj vztrajajo, a mladi naj nastopajo v zadrufnem delu.

Pozivamo zato posebno našo mladino, katere je po številu in kakovosti več kot pred 40 leti, da vstopa v zadrufni pokret. Naj nas ne plašijo neuspehi, nesreče v preteklosti, temveč naj nas dviga in bodri ono dobro, ki ga je zadrufništvo v zadnjih 40 letih prineslo slovenskemu narodu, kateremu moramo vsi in povsod služiti.

Hvala vsem dosežanjim zadrufnim delavcem za njih delo in trud, a mladim in novim kličemo: Na plan!

Poročilo načelstvenega ravnateljstva

Obsežno poročilo načelstva o poslovanju v preteklem letu je podal načelstveni ravnatelj g. Fr. Gabrovšek. Iz njegovega poročila posnemamo:

Ob štiridesetletnici

Dne 19. decembra lanskega leta je minilo 40 let, odkar je bila v zadrufni register vpisana Gospodarska zveza v Ljubljani, ki pa je po sklepu obnovega zbora z dne 10. decembra 1903 izpremenila svoje ime v Zadrufna zveza v Ljubljani. Sedanja skupščina je štirideseta redna skupščina, zaradi izrednih razmer, v katerih danes živimo, pa je izvršilni odbor sklenil, da tega ne bo slovesno proslavljal. Mislili pa smo ob 40 letnici, da bomo mogli povedati, da je po dolgotrajnih težavah naše kreditno zadrufništvo končno zopet zaživelo, da gremo lahko veselo na delo v novih razmerah, toda to nam ni bilo dano.

Težkoče zadnjih dveh let

Težkoče zadnjih dveh let so še vsem v živem spominu. Komaj smo računali, da je

denarna kriza prebolela, že so prišli novi mednarodni zapletljajji, ki so vplivali tudi na nas. Razmere so v polni meri zadele tudi Zadrufno zvezo in njene članice. Negotovost nam ni pustila, da se zacelijo popolnoma rane, ki jih je zadala prejšnja denarna kriza.

Nadalje je treba omeniti, da še vedno ni končana likvidacija kmečkih dolgov. Še vedno nismo pri koncu obračuna. Kdaj bodo dobile zadrufe, kar jim dolguje država na 3% obveznicah. Uredba o likvidaciji kmečkih dolgov je zadala po svoji osnovi in po izvajanju hud udarec zadrugam. Zadrufe so izgubile po ogromni večini svoje rezerve in niso bili upoštevani njih upravičeni stroški. Koliko zadrug sedaj ne more pokriti režij. To postopanje je škodovalo za bodočnost zopet istim kmetom, ker se uničuje njih gospodarska organizacija kredita. Zadrugam, ki so v območju banovine Hrvatske, je napravila škodo uredba o zaščiti male posesti pred izvršbo.

Državna pomoč

Preteklo leto je prineslo Zvezi primerno državno pomoč. Dobiila je od države 9.259.490 dinarjev. Tudi Zadrufna zveza je bila potrebna te pomoči. Za nov denar in oproščene vloge mora plačevati 4%, za stare naložbe pa dobi po odbitju rentnega davka le 1,88%. Tudi od dividende 4% ne dobi 4%, ker se odbije davek. Če je Zveza hotela vzdržati ravnotežje v bilanci, ni mogla zadrugam zvišati obrestne mere in ne oprostiti zamrznjenih naložb. Z državno podporo je bil ta izpadek nekaj let pokrit. Računati je bilo, da bi Zadrufna zveza z novim letom 1940. oprostila vse vloge, toda razmere so se razvile drugače, prišla je vojna. Samo vojna napetost je zadržala, da danes Zadrufna zveza dejansko še ni izpod zaščite. Namen Zveze je krmariti v teh težkih časih tako, da bi zadrufe po sedanjih napetosti in končnem pomirjenju lahko hitro pridobile nazaj zaupanje svojih vlagateljev. Skrb Zveze je, da bi se vsem godilo dobro in da bi mogla vsem enako koristiti. Pravico pa ima Zveza zahtevati od vseh zadrug tesno sodelovanje z Zvezo.

Zveza je podpirala tudi prizadevanje tistih zadrug, ki so bile prizadete pri nalaganju odvišnega denarja pri Hranilnem in posojilnem zavodu. Nekaj od teh zadrug je že rešenih, upajmo, da si tudi druge opomorejo.

Birokratične napake zadrufnega zakona

Zadnji dve leti so morale zadrufe v smislu novega zadrufnega zakona izpreminjati pravila in vpeljevati novo poslovanje. Zadrufni zakon gotovo ni bil slab, ima pa preveč formalizma in birokratizma, ki ga doslej nismo poznali v zadrufnem delu. Naši zadrufni funkcionarji dobro vedo, kaj je res potrebno in kaj je le birokratična navlaka. Tudi Zvezi je novi zakon naložil mnogo dela in novih poslov. Upati je, da bo praksa pomagala odpraviti birokratične napake zakona. Tudi davčni predpisi nalagajo vedno več dela Zadrufni zvezi.

Glede obrestne mere je nujno potrebno, da stopijo denarni zavodi skupaj in se dogovorijo o višini obrestne mere za vloge in se obvežejo pod določenimi kaznimi, da te dogovore drže.

Zahvala banu dr. Natlačenu

Zaradi novega zakona je moralo več zadrug iskati nove oblike poslovanja. Tudi Go-

spodarska zveza mora izpremeniti pravila. Sklenjeno je bilo, da prevzamejo same zadruge v roke Gospodarsko zvezo. Da je bilo to mogoče izpeljati, se je zahvaliti g. banu, ki je omogočil za obratovanje potrebni kredit.

Zadružna propaganda

Veliko je delala Zadružna zveza tudi na polju zadružne propagande. Priradila je veliko število tečajev, pošiljala predavatelje ob raznih prilikah in se je po svojih funkcionarjih udeleževala občnih zborov. Za propagando je skrbel tudi »Narodni gospodar«. Tudi velik del vsakdanje korespondence je posvečen pouku in nasvetom posameznim zadrugam ali posameznim funkcionarjem na deželi. Mnogo upanja stavimo na gojence Zadružne šole, ki ima sedaj dva letnika. Zeleti je, da pridejo v to šolo res fantje, katerih namen je, da postanejo zadružni delavci v domačem kraju in noben na; bi se zaradi tega, ker je bil nekaj mesecev v mestu, ne navzel prazne domišljivosti in delal doma potem težav, namesto da bi prav zaradi večjega poznanja potreb zadružništva bil vztrajnejši in najpoinižnejši hlapec zadružne misli.

Gmotno stanje Zadružne zveze

Revizijsko delo je opravljalo 5 revizorjev, ki so lani imeli 329 revizij. Nadalje so revizorji sodelovali pri 376 računskih zaključkih naših zadrug. Potrebno je, da zadruge ubogajo revizorje, ker drugače sploh ni mogoče delo.

Gmotno stanje Zadružne zveze moremo smatrati za dobro. Težave, s katerimi se je borila v zadnjih letih, so premagane. Bilanca je uravnovešena vključno težavam, ki nastajajo zaradi tega, ker je treba državi v teh časih ogromne vsote likvidnosti. Če bi bili časi normalni, bi Zveza lahko že šla izpod zaščite. Upajmo, da se kmalu to zgodi.

Svoje poročilo je ravnatelj g. Gabrovšek zaključil takole: 40 let je lepa doba. Zadružna zveza more pokazati tudi na lepo in uspešno delo za napredek slovenskega naroda. Zgodovinar našega naroda ne bo mogel mimo njenega imena in njenih uspehov. Nas vseh je naloga, da storimo tudi za naprej svojo dolžnost do zadružništva v polni meri, potem je upati, da se bo delo naše Zveze tudi v bodoče razvijalo blagoslovljeno kot doslej.

Poročilo je bilo sprejeto z odobravanjem na znanje.

Poročilo nadzorstva

V imenu nadzorstva je poročal njegov predsednik g. Ignacij Zaplotnik. Iz njegovega poročila se vidi, da je nadzorstvo vestno izvršilo svojo dolžnost. Podal je tudi nekatera pojasnila k računskemu zaključku, iz katerih je posneti, da so se krediti znatno izboljšali. Veliko vprašanje pa je obrestna mera, katero plačuje Zveza za naložbe, v primeri z obrestmi, katere dobi za svoje naložbe in delnice. Izguba pri tečajih državnih papirjev, ki je nastala zaradi padca tečajev državnih papirjev v drugi polovici leta, je bila odpisana z računa rezerv za odpise v ta namen. Zveza je zelo aktivna, likvidnost je znatna, gledati pa bo treba še na izboljšanje rentabilnosti.

Računski zaključek

O računskem zaključku je podal podrobna pojasnila še ravnatelj g. dr. Jože Basaj. Analiziral je posamezne postavke računa

Kam z otroci po končani ljudski šoli?

Navedeno vprašanje se pojavlja leto za letom na deželi bolj kakor v mestih z vedno večjim povdankom. Vedno težje je na to vprašanje odgovoriti, ko je že krajevno tako majhen prostor na razpolago. Ne odgovoriti pa bi pomenilo, da se prepušča vse usodi. Dosti več kakor puščanje v nemar se doslej res ni storilo, kar dokazuje že naše izseljevanje... Kljub vsemu je potrebno odgovoriti, ker nas k temu silijo razmere.

Kako težko je staršem na deželi proučariti, kam naj usmerijo svoje otroke, da pridejo do kruha. Pri tem odločanju so osamljeni, zaman se ozirajo po kakem primernem nasvetu. Sem in tja so kake izjeme, a te so redke. Ne mislim tukaj na položaj družin, ki morejo svoje sinove ali hčere študirati, ali zaposliti doma in ki jih končno tudi ne zadene tako hudo, če se otrok takoj ne znajde. Mišljene so predvsem družine siromakov s številnimi otroci, ki se dandanes komaj preživljajo. Takih družin je zelo veliko in tem je potrebno predvsem svetovati in pomagati. Napačno bi bilo misliti, da si take družine ne žele napredovati in spravi vsaj enega otroka na boljši položaj, če tudi z žrtvami ostalih. Kdor opazuje take pojave, more videti izredno požrtvovalnost in medsebojno pomoč. Toda niso vse družine take. Niso vsi starši enako skrbni, razni vzroki povzročajo, da se otroci zanemarijo. Ostanajo doma brez prave zaposlitve, lenarijo, tu in tam kaj zaslužijo, da ob nedeljah zapravijo in konec ni dober.

Dolžnost staršev je, da poskrbe odraščajočim otrokom primerno zaposlitve bodisi, da jih dajo učiti, bodisi da jih zaposle v obrti, kmetijstvu, trgovini in slično. Za vsakega otroka je treba pomisliti posebej. Če pove še otrok svoje želje, je tem boljše. Ni to lahko delo, toda vse to morajo starši storiti, pa četudi ni pravega uspeha. Odgovornost pade na otroka, ki se prej ali slej zave, da ni ravnal pravilno...

zgube in dobička ter bilance, tako da so delegati dobili jasno sliko o položaju Zveze. Aktiva so zdrava in trdna, pasiva pa varna. Lastna sredstva dosegajo skoraj 4 milij. din. Predlaga, naj se prebitek v znesku 10.159 din dodeli v celoti rezervnemu skladu.

Upravnemu kakor tudi nadzornemu odboru je bila soglasno podeljena razrešnica, in ni bilo debate o računskem zaključku. Tudi je bil soglasno odobren predlog za dodelitev čistega dobička rezervam.

Volitve uprave in nadzorstva

Pri naslednjih volitvah je bil z akklamacijo izvoljen dosedanji upravni in nadzorni odbor. V upravni odbor so bili ponovno izvoljeni gg.: dr. Ant. Korošec, Bogumil Remec, dr. Karol Capuder, Franc Gabrovšek, dr. Franc Schaubach, Val. Zabret, Stanko Žitko, Anton Cestnik, Ivan Černoga, Josip Klekl, dr. Josip Leskovar, Iv. Lovrač, Jernej Podbevšek, Janez Streln in dr. Dominik Zvokelj. Nadalje so bili izvoljeni naslednji gg.: za namestnike članov uprave: Ivan Brnik (Teharje), Ivan Majeršič (Tržič), Ivan Kos (Slov. Bistrica), Ivan

Marsikdo bo dejal, prav vesel bi bil, če bi se mogel s kom posvetovati ali vsaj iz knjige dobiti nasvete. Toda kje in kako? Učitelji in duhovniki ne zmorejo vsega, kaj pa društva? Toliko za take svrhe pri nas še ni smisla in ga tudi ne bo kmalu. Da bi prevzela to delo banovina, ni priporočljivo, ker bi itak aparat kmalu okostenel. Ustanavljati posvečevalnice po vzorcu iz tujine ne gre, ker tako daleč še nismo. Za naše prilike moramo napraviti nekaj po naših potrebah in začetkih.

Kaj bi bilo primerno za prvo potrebo, da se staršem olajša njihov trud? Predlog bi bil ta, da naj n. pr. Mohorjeva družba izda knjigo, v kateri bi bila popisana vsa pota in možnosti, kamor bi se usmerila mladina po končani ljudski šoli. N. pr. točno opisati pogoje za študiranje v srednjih, meščanskih in tem enakim šolam. Navesti približno stroške itd. Pouk kam gre lahko otrok, če dokonča dva ali štiri razrede srednje šole. Pogoje za izučitev posameznih vrst obrti z navedbo koliko časa traja pouk vsake obrti. Navesti bi bilo večje trdke in mojstre, kjer se lahko uče. Obrazložiti, katere obrti imajo večjo ali manjšo potrebo po naraščanju... Slično bi bilo potrebno navesti za trgovino, poljedelstvo itd. Pogoje za sprejem v vojaške šole... Za vstop v banovinske in državne službe (pošta, železnice, finančna straža, orožniki, obmejne straže itd.). Sprejeti v tovarne, rudnike itd. Objaviti statistike, kolika je približna vsakoletna potreba v vseh označenih poklicih. Vse to pa dovolj nazorno, da bo umljivo priproste mu človeku na deželi.

Primeren pouk v tej knjigi bi silno olajšal položaj staršev. Mohorjeva družba pa je tudi že zaradi svoje razširjenosti med ljudstvom, ki mu je taka knjiga potrebna, najbolj upravičena. Ko bi bila knjiga izdana, bi se moglo misliti na ustvaritev krajevnih posvečevalnic bodisi v okvirju šol ali kakega koristnega društva, ki se peča s povzdigo naroda.

Platiša (Smiednik), Ivan Novak (Morsvče) in Pavel Bitnar (Crnomelj).

V nadzorstvo so bili ponovno izvoljeni dosedanji člani, gg.: Ignacij Zaplotnik, dr. Anton Brecej, Jakob Fatur, Ivan Klemenčič, Josip Klopčič, Josip Osana, Matej Rihar, Miloš Stare in Martin Steblovnik. Na novo pa so bili izvoljeni za namestnike članov nadzornega odbora gg.: Iv. Crnlec, Josip Jerič (Celje) in Ivan Jelenc (Velike Lašče).

Na predlog ravnatelja g. Gabrovška je bil sprejet sklep, po katerem se lahko Zadružna zveza zadolži do zneska 10 milij. din, sprejema hranilne vloge do vsote 200 milij. din in da se zviša najvišji znesek kredita, ki ga lahko da Zveza kakšni svoji članici, 6 milij. dir. Te formalnosti so potrebne z ozirom na določila novega zadružnega zakona.

S tem je bila razprava o točkah dnevnega reda izčrpana in je bilo pri slučajnostih še govora o zaščiti za nekatere zadruge, katerim že sedaj poteče rok zaščite.

S tem je bila skupščina končana in predsednik Zadružne zveze g. dr. Anton Korošec se je vsem navzočim odposlancem zahvalil za njihovo sodelovanje na skupščini.

Premirje podpisano

V soboto, dne 22. junija ob 18.50 zvečer je bilo podpisano premirje med Nemčijo in Francijo v gozdu Compiègne v severni Franciji. Takoj nato so francoski pooblaščenca z letalom odpotovali v Italijo na pogajanja z Italijo. Tudi z Italijo pogajanja niso potekala dolgo in že v ponedeljek, dne 24. junija zvečer, je bilo objavljeno, da se je končalo vojskovanje tudi med Francijo in Italijo. Sovražnosti na vsej fronti so ponehale že dne 25. junija ob 1.35 zjutraj.

Posledice premirja

Premirje, ki je bilo ta teden uveljavljeno na zahodnem evropskem bojišču, bo imelo velike posledice na ves razvoj političnih razmer v Evropi. Francija je s podpisom premirja priznala, da je bila poražena. Klonila je velika evropska velesila, ki je odločilno sodelovala pri ohranitvi evropskega ravnotežja. Mednarodne posledice tega dogodka še niso prav vidne, pač pa je ta poraz do dna pretresel vso francosko republiko.

Premirje je podpisala vlada, ki ji predseduje stvoletni maršal Petain. V številnih govorih in izjavah je maršal Petain francoskemu narodu pojasnjeval vzroke poraza in ga pomirjeval, da naj hrabro in hladnokrvno prenese ta hud udarec usode. V svojih govorih je maršal Petain tudi pojasnjeval, zakaj je morala Francija kloniti. Tako je omenil v

enem izmed svojih govorov, da je Francija v tej vojni imela »premalo naraščajac, premalo orožja in premalo zaveznikov«. Kmalu nato je v enem izmed svojih govorov navedel, da se vojska ne da dobiti z zlatom in surovinami, ampak s pravo in obsežno vojaško pripravo in vojaškimi sredstvi. Francija je podpisala premirje, da bi ljudstvu prihranila vsaj najtežje preizkušnje.

Francoska vlada zaseda v Bordeauxu, kjer je bil tudi sprejet sklep, da se premirje odobri in podpiše. Premirje Francijo popolnoma razorožuje; vse suhozemske vojaške naprave morajo biti razorožene in orožje oddano. Letalstvo bo razdrto in spravljeno v skladišča, vojna mornarica pa mora domov, kjer jo bodo razorožili pod nemškim in italijanskim nadzorstvom. Skoraj dve tretjini Francije bosta ostali zasedeni, dokler se bosta Nemčija in Italija vojskovali proti Angliji. Zasedbeno nemško posadko mora plačevati francoska vlada. V nezasedenem delu Francije ne sme poslovati nobena radij. postaja, popolno oblast pa lahko vlada izvaja samo v nezasedenem delu Francije. Vsa francoska pomorska oporišča v Sredozemskem morju morajo biti dana na razpolago Nemčiji in Italiji. Italija dobi prost prehod skozi Džibuti in prost prevoz po progi, ki vozi iz Džibuti v Addis Abebo, glavno mesto Abesinije.

Francoska vlada izjavlja, da bo lojalno

izvajala vse določbe premirja. V torek, dne 25. junija, je govoril o sklenjenem premirju predsednik angleške vlade Churchill, ki je izjavil med drugim tudi to, da bi bila Anglija najbrž razvezala Francijo zavezniških dolžnosti, če bi Francija poslala v angleška pristanišča vso svojo vojno mornarico. Francija tega ni storila. V lordski zbornici pa je neki član izjavil, da bo Anglija že napravila francosko vojno mornarico neškodljivo, če bi morala služiti sovražniku.

Poleg tega se je v Londonu ustanovil še istega dne Francoski narodni odbor, ki je precej ostro napadel Petainovo vlado zaradi tega, ker je sklenila premirje. Ta odbor, ki ga je angleška vlada že priznala, vodi sedaj general de Gaulle, ki čaka na francoske državnike, ki naj pridejo v London, kjer bi se naj sestavila narodna vlada proti vladi maršala Petaina. Do sedaj še ni znano, kateri francoski državniki so v Londonu, pač pa je ostal v Bordeauxu bivši predsednik francoske vlade Reynaud, ki je obsodil delovanje generala de Gaulle.

Izvajanje določb premirja bo trajalo zelo dolgo; uvodne določbe o razorožitvi Francije pravijo, da se mora razorožitev izvesti v 10 do 15 dneh. Preden se ne bo vse to končalo, ni pričakovati, da bi se sprožilo vojskovanje večjega obsega proti Angliji.

Med tem pa se je začelo na vzhodu: Sovjetska Rusija je nenadoma s ultimatom zahtevala od Romunije, da se ji vrne Besarabija in severna Bukovina. Sovjeti so s ultimatom zahtevali tudi oporišča ob izlizu Donave.

Romunska vlada je po seji kronskega sveta objavila, da je sprejela sovjetske zahteve zato, da bi lahko preprečila vdor madžarske vojske. Madžari namreč tuči zabtevajo od Romunije, da se jim vrne Transilvanija, prav tako bi pa lahko postavila svoje zahteve tudi Bolgarija, ki terja nazaj Dobrudžo.

Sovjetska vojska že opravlja svoj posel zasedbe, o madžarskih in bolgarskih korakih pa še ni nobenih poročil.

Maršal Petain o vzrokih francoskega poraza

Predsednik francoske vlade maršal Petain je imel po radiu govor, v katerem je pojasnjeval razloge francoske vlade za sklenitev premirja z Nemčijo in Italijo. Petain je v svojem govoru dejal, da sta Francija in Anglija bili preveč podvrženi utvaram o svoji vojaški moči in učinku blokade. Vojna se ne dobiva z zlatom in surovinami, znanja je odvisna od količin vojnega materiala in od pogojev njegove uporabe.

Nato se je maršal Petain dotaknil bojev v Flandriji, ob Aisni in ob Sommi ter dejal: »V nekaj dneh je sovražnik prebil naše postojanke in zavzel velji del francoskega ozemlja. Število beguncev je bilo neverjetno veliko: osem milijonov Francozov in poldrug milijon Belgijcev je spravilo v zmedo vse naše zaledje. Od 15. junija dalje je sovražnik prekoračil Loire ter se vrgel na ostali del Francije. Pod takimi okolištnimi je moral prenehati vsak oborožen odpor. Francoska vlada je imela na razpolago dvoje: ali naj ostane na svojem mestu, ali pa gre čez morje. Toda vlada se je odločila ostati v Franciji, da bi ohranila slovo francoskega naroda. Pod temi okolištnimi je bila naša dolžnost sprejeti mirovne pogoje. Premirje je sklenjeno, boj je končan. Na ta dan, dan žalosti, je naša zvestava vendar visoko povzdignjena.«

Zemljevid, ki kaže novo Francijo po sklenitvi premirja v Compiègne. Pikčasto označen del na jugovzhodu so morali Francozi po pogodbi z Italijo demilitarizirati. Sredi r.ve Francije nova njena prestolnica Clermont-Ferrand.

Pogoji za premirje

Nemški pogoji

1. Francoska vlada ustavi boj proti Nemčiji v Franciji in v francoskih posestvih ter na morju. Francoska vlada privoli, da vse francoske čete, ki so obkoljene od nemške vojske, takoj položijo orožje.

2. Za varstvo nemških koristi bodo obdržale nemške čete v oblasti pokrajine severne Francije, kakor je zaznamovano v priloženem zemljevidu.

3. V zasedenih delih Francije imajo nemške oblasti vse pravice zasedbenih oblasti. Francoska vlada in njena uprava se obvezuje, da bo z vsemi sredstvi podprla izvedbo ukazov nemških oblasti. Francoske oblasti bodo dobile od francoske vlade takoj ukaz, da se pokore odredbam nemškega poveljstva in da korektno sodelujejo z nemškimi oblastmi. Nemška vlada namerava zasesti določen del francoske obale do konca sovražnosti z Anglijo v tistem obsegu, kolikor potrebuje. Francoska vlada lahko določi svoj sedež v katerem koli kraju, ki ni zaseden, ako pa hoče, v Parizu. Nemška vlada bo v tem primeru francoski vladi nudila vse olajšave, da bi mogla francoska uprava v nezasedenih pokrajinah neovirano poslovati.

4. Francoska vojska na kopnem, na morju in v zraku se mora demobilizirati v roku, ki bo določen pozneje. Izjema so samo čete, ki so potrebne za ohranitev notranjega reda, in sicer v sporazumu z nemškimi in italijanskimi oblastmi. Francoske čete v tistih delih, katera bo Nemčija zasedla, se bodo umaknile v nezasedene pokrajine. Pred odhodom morajo položiti orožje. Nemška vlada bo zahtevala poročstvo za točno izvedbo teh odredb.

5. Za izvedbo teh odredb zahteva nemška vlada, da se ji izroče vsi francoski topovi, tanki, oklopna vozila in ostali vojni material in vse strelivo. Ta material morajo v redu oddati tudi tiste francoske čete, ki so v tem trenutku v nezasedenem delu Francije.

6. Čete in ves material, ki je v nezasedeni Franciji — v kolikor te čete in material niso potrebni za ohranitev notranjega miru v državi — je treba razorožiti, material pa izročiti v skladišča na krajih, katera bo določila italijanska in nemška komisija.

7. V zasedenih pokrajinah mora Francija izročiti vse kopne in obrežne utrdbe z vsem orožjem, strelivom in drugim materialom v nepoškodovanem stanju, dalje načrte teh in vseh že zasedenih utrdb ter podatke o minskih poljih na kopnem in na morju, ki jih morajo na zahtevo nemških oblasti odstraniti Francozi sami.

8. Vsa francoska vojna mornarica, razen ladij, ki so potrebne za varstvo francoskih kolonij, se mora zbrati v določenih pristaniščih, kjer bo demobilizirana in razorožena. Nemčija slovesno izjavlja, da francoske vojne mornarice ne bo uporabljala pri nadaljevanju vojne zase, razen ladij za stražo obale in za odstranjevanje min. Tudi ne bo pri sklepanju miru zahtevala francoskega vojnega brodogoja. Vse vojne ladje izven francoskih voda morajo biti poklicane v francoske luke.

9. Francoska vlada se obvezuje, da s preostalo vojsko ne bo storila ničesar proti Nemčiji in da bo prepovedala, da bi francoski vojaki šli v tujino ali da bi bilo kakršno koli orožje ali letala bila poslana v Anglijo ali kam drugam. Francoska vlada bo vsem držav-

ljanom prepovedala bojevati se proti Nemčiji. Kdor se bo pregrešil, bodo nemške čete ravnale z njim kot z nezakonitim vojakom.

10. Nobena francoska trgovska ladja do nadaljnjega ne sme odpluti iz francoskih pristanišč. Obnovo pomorskega trgovskega prometa bosta dovolili nemška in italijanska vlada. Ladje, ki so zunaj, se morajo takoj vrniti ali pa pluti v nevtralna pristanišča. Vse zasežene nemške trgovske ladje v francoskih lukah bodo vrnjene, za poškodbe in za zaseženi tovor ima Nemčija pravico zahtevati odškodnino.

11. Nobeno letalo se ne sme brez dovoljenja dvigniti s francoskih letališč, ki pridejo z letali in vsemi napravami pod nadzorstvo nemških in italijanskih oblasti. Zasedbene oblasti imajo pravico zahtevati onesposobljenost vseh letal in letališč. Vsa angleška letala na francoskih letališčih se morajo takoj izročiti nemškim oblastem.

12. Francija se obvezuje, da bo v zasedenem predelu vse vojaške naprave izročila nepoškodovane Nemcem in poskrbela, da luke, ladjedelnice, industrijske naprave, ceste, železnice, svetilniki itd. ne bodo poškodovani. Na zahtevo nemškega poveljstva mora Francija popraviti vse uničene ali poškodovane naprave ter poskrbeti zanje zadostno število uradništva in materiala.

13. Vse radijske postaje v nezasedenem delu prenehajo obratovati. Oddaje se bodo smele začeti spet po posebnem nemškem dovoljenju.

14. Francoska vlada mora omogočiti in z vsemi sredstvi zagotoviti promet med Italijo in Nemčijo čez nezasedeni del.

15. Begunce mora francoska vlada vrniti iz nezasedenega dela v zasedeni ob sodelovanju nemških oblasti.

16. Francoska vlada mora prepričati vsako pošiljanje imovine, denarja, vozil in blaga iz skladišč v tujino ali v nezasedeno Francijo brez dovoljenja nemških oblasti.

17. Stroške za vzdrževanje nemške zasedbene vojske v Franciji bo nosila francoska vlada.

18. Vsi nemški vojni in civilni ujetniki ter ljudje, obsojeni zaradi dejanj v korist Nemčiji, se morajo takoj izročiti nemškim četam, prav tako drugi Nemci v Franciji in kolonijah.

19. Francoski vojni ujetniki v Nemčiji bodo ostali tam do konca vojne.

20. Francoska vlada je odgovorna za škodo na vseh predmetih, ki bodo po tem pre-

Zahvala

Podpisani se prav iskreno zahvaljujem za požarno podporo v znesku

1000 — din,

katere mi je uprava »Domoljuba« izplačala, ko me je zadela nesreča, da mi je pogorelo stanovanje z opravo in obleko vred. Tembolj sem hvaležen, ker sem naročnik šele prvo leto, a zdaj bom ostal zvest naročnik in bom ta list vsakomur priporočal.

Log nad Skofjo Loko, 24. junija 1940.

Rupar Janez, Log 29.

mirju izročeni Nemčiji. Odgovarja tudi za morebitni izvoz teh predmetov iz države.

21. Izvedbo določil premirja bo po navodilih nemškega poveljstva nadzorovala posebna nemška komisija, v kateri bo tudi zastopnik francoske vlade.

Italijanski pogoji

V prvi točki se Francija obvezuje prenehati s sovražnostmi proti Italiji na ozemlju Francije, kolonij in mandalov, na morju in v zraku.

2. Italijanske čete obdrže črto, ki so jo zasedle do premirja.

3. Francija bo demobilizirala ob tej črti pas v širini 50 km. Med premirjem bo tudi popolnoma demobiliziran pas v Somaliji in Libiji. Med sovražnostmi z Anglijo ter za časa premirja bo imela Italija popolno in stalno pravico za izkoriščanje luke Džibuti in njenih naprav ter francoskega dela proge Addis Abeba-Džibuti za vse vrste prevozov.

4. V točki 3. omenjeni predeli bodo demobilizirani 10 dni po ustavitvi sovražnosti. V teh predelih ostane samo najnujnejše francosko osebje za nadzorstvo in vzdrževanje utrd, vojašnic, skladišč in drugih vojaških objektov. Ostale bodo tudi lahko najnujnejše čete za ohranitev notranjega reda, ki jih bo določila italijanska komisija za premirje.

5. Vse orožje in strelivo, ki se nahaja v predelih, ki bodo demilitarizirani v Evropi in v Afriki, se mora izročiti v 15 dneh. Orožje v utrdbah ter strelivo se mora v roku 15 dni uničiti. Na ozemlju obmejne Somalije se mora istotako izročiti orožje in strelivo v 15 dneh na točkah, ki jih bo določila italijanska komisija za premirje. Kar se tiče orožja in streliva v utrdbah na omenjenem ozemlju, se mora uničiti.

6. Med sovražnostmi z Anglijo se morajo utrde in pomorska oporišča v Toulonu, Bizerti, Ajaccio in Oranu ter Marseillu demilitarizirati. Demilitarizacija se mora izvesti v 15 dneh.

Točka 7. in 8. se nanašata na način demilitarizacije predelov, vojaških pomorskih utrd in pomorskih oporišč.

9. Vse kopnene, pomorske in zračne sile na francoskem evropskem ozemlju se morajo demilitarizirati in razorožiti v roku, ki bo pozneje določen. Izvzete so le čete, ki so neobhodno potrebne za ohranitev notranjega reda. Število teh čet bosta določili Italija in Nemčija. Kar se tiče ozemlja v francoski Severni Afriki, Siriji in francoski obrežni Somaliji bo italijanska komisija za premirje upoštevala poseben pomen ohranitve reda teh ozemljih.

10. Italija ima pravico, da v poročstvo za izvedbo pogojev o premirju zahteva delno ali celotno izročitev orožja, topništva, oklopnih avtomobilov, tankov, konjske vprege in streliva, ki je pripadalo enotam, ki so se udeležile bojev proti Italiji.

11. Italija in Nemčija imata nadzorstvo nad orožjem, strelivom in ostalim vojnim materialom v Franciji, ki ni zasedena, ter nadzorstvo nad nadaljnjo izdelavo vojnega materiala na istem ozemlju.

12. Enote francoske vojne mornarice se morajo zbrati v lukah, ki bodo pozneje določene. Te enote bodo demobilizirane in razorožene ter bodo ostale pod nadzorstvom Italije in Nemčije. Izjema so enote, ki bodo v sporazumu z italijansko in nemško vlado določene za nadzorstvo francoskih obrežnih vod

(Nadaljevanje na prihodnji strani spolia)

KAJ JE NOVEGA

„Šesta kolona“

Bojišče tako imenovane »pete kolone« je v zaledju. Njen namen je begati prebivalstvo in napravljati zmedo. Podobna ji je »šesta kolona«, katero imenujemo prazne čenče. Nje delovanje je prikrilo, toda večkrat dobro premišljeno. »Kolonac« je opremljena z »bombami«, katere žene sila ljudske domišljije. Izdelujejo jih razne zakotne »delavnice«, ki jih pa ni tako lahko izslediti. Od tam izvirajo govornice o »devetih deželah«, kjer se čedi med in pada sladka mana. Mnogi se dajo varati ter se čutijo nezadovoljni. Nič ne pomislijo na izrek našega pesnika Koseskega, ki je rekel: »Kdor zaničuje se sam, podlaga je tujčevi peti.«

»Šesto kolonac« podpirajo ljudje, ki slišijo rasti travo. Svojo »modrost« zajemajo vedno iz »najboljših virov« ter se sklicujejo na odlične osebe. Obojih ni seveda nikjer in če zasledujemo take govornice, se nam godi, kakor če bi lovili oblaček dima. To jih ubija in ozdravlja ljudsko lahkovernost. Tako so nam nekaj kvasili o strahovih, v katere danes več ne verujemo. In kaj so nam že pred meseci že vse napovedali, kar se ni uresničilo. Zaradi tega postajamo oprezni, pa tudi vse bolj preudarni in razsodni. K temu je »šesta kolonac« veliko pripomogla. Se osla ne spraviš dvakrat na led in nekdo je nedavno rekel: »Hvala

Bogu, da ima človek dve ušesi! Pri enem ven, pri drugem noter.«

Bodimo trezni in nedovzetni do vsega, kar slišimo in kar nam skuša kdo natveziti. Begati in varati se ne dajmo od nikogar. Resnico pa iščimo tam, kjer smo jo še vselej našli. Obenem zaupajmo v božjo previdnost in pa onim, katere je postavila na odgovorna mesta.

DOMAČE NOVICE

d Za ureditev Save. Na podlagi odobritve ministrskega sveta je gradbeni minister dr. Krek podpisal odlok o ureditvi Save od Tacna do Sv. Jakoba. Regulačijska dela je prevzelo podjetje Aleksander Pretner iz Ljubljane. Za njihovo izvedbo prispeva država 900.000 din, banovina pa 55.406 din.

d 1500 letni jubilej hrvatskega naroda. Dne 29. junija so se pričele slovesnosti 1500-letnice pokristjanjenja Hrvatov. Na predvečer je bil z zvonjenjem po vseh cerkvah Hrvatske razglašen začetek tega velikega jubileja. V zagrebški stolnici je začel slovesnosti pomožni škof dr. Franjo Salis-Sevis.

d V državno prometno železničarsko šolo bo sprejetih 70 kandidatov, in sicer po natečaju, ki je bil včeraj objavljen v »Službenih

novinah«. Kandidati morajo biti jugoslovanski državljani, ki so končali najmanj sedem razredov realne ali klasične gimnazije ali pa trgovsko akademijo s končnim izpitom. Biti morajo dalje telesno in duševno zdravi in ne mlajši od 18 ter ne starejši od 22 let. Imeti morajo od staršev ali skrbnikov dovoljenje, da smejo vstopiti v to šolo. Predpisani predmeti, iz katerih so morali kandidati prej položiti izpit, so: srbohrvaščina ali slovenščina, aritmetika in geometrija, splošno zemljepisje, posebno pa še zemljepis Jugoslavije. Prošnje morajo napisati sami in jih je treba poslati s potrebnimi drugimi dokumenti na upravno državne prometne šole v Belgradu, Vojvode Misiča 2, do 21. julija t. l. Prošilec mora v njej tudi točno navesti svoj naslov in bližnjo postajo. Kandidati bodo imeli v šoli brezplačno stanovanje in hrano, poleg tega pa bodo dobivali še na mesec po 100 dinarjev.

d Pri zaprtju ali pri metnjah v prebavi vzemite zjutraj na lešče kozarec naravnega »Franz-Josefa« vode.

d Razpisan je natečaj za sprejem 200 novih učencev obrtno šole pri žel. delavnicah, in sicer: 40 učencev za železniške delavnice v Mariboru, Nišu, Zagrebu, Sarajevu in Petrogradu. V te šole se bodo sprejemali dečki v starosti od 14 do 16 let z najmanj dvema razredoma srednje šole. Prošnje se vlagajo pri žel. delavnicah najdalje do 15. avgusta letos.

d Konji za orožne vaje. Pri vpoklicu konj na vojaške vaje se je ugotovilo, da se lastniki konj poslužujejo različnih načinov, da se te dolžnosti izognejo ali pa dajo na orožne vaje najslabše konje. Kdor ima več konj, da navadno najslabšega, drugi si zopet od sosedu izposodi ali kupi nesposobnega konja, ki ga potem žene v vojaško edinico. Primeri se celo da lastnik svojega konja namenoma poškoduje in ga onespobni za vojaške namene. S takim postopanjem se ovira delo vojaških oblastev, da ne morejo svoje naloge natanko in redno opraviti, kar je lahko usodnega pomena za državno varnost. Zato merodajna oblast opo-

CVIČEK pravi dolenski dobiček

zarja, da morajo biti za vojaške namene dani le dobri in sposobni konji in da bo vsakdo, ki se samo poskuša izogniti tej dolžnosti, nemudoma naznanjen pristojnemu vojaškemu oblastvu.

d 1000 delavcev in delavk je odpustila tvornica Thonet Mundus v Varaždinu.

— Pri šestdeseti črti in slabem žetovju z nerazpoloženjem za jed vsled zapeke, naj se rabi že davno znana in učinkovita naravna »Franz-Josefova« grenka voda. Zelo pogosto se potrjuje, da je »Franz-Josefova« grenka voda »v posebno koristno« tojilače sredstvo, kadar gre za to, da se zjutraj očisti prebavni kanal s salinskimi sredstvom za odprtje.

Ost. rez. 3. br. 30.474/30.

d>Ljubljanec še niso dvignili. Dela za rešitev rušilca »Ljubljanec« so končana. Te dni bodo ponovno skušali dvigniti rušilec z morskega dna. V ta namen so postavili štiri železne cilindre, ki so jih pritrdili ob strani potopljenega rušilca. Zadnja dela vodi kontreadmiral vojne mornarice g. Paviča, ki je prišel iz Splita.

d Nova orožniška vojašnica. V kratkem prišlo v Ljubljani graditi novo in sodobno urejeno orožniško vojašnico na prostoru, kjer je sedaj orožniška šola, odnosno kjer je bila

in kolonij. Vse francoske vojne ladje v kolonijah, katere ne bodo ostale tam za ohranitev francoskih kolonialnih koristi, se morajo vrniti v francoske evropske luke. Italijanska vlada izjavlja, da nima namena za sedanje vojne uporabljati francoskih pomorskih enot, ki bi bile pod njenim nadzorstvom. Tudi nima namena pri sklepanju miru zahtevati zase francosko vojno mornarico. Toda za čas premirja je možnost, da se te ladje uporabijo za pobiranje min.

Francoska pristojna oblastva morajo v desetih dneh pobrati v določenih predelih pred utrdami in pomorskimi oporišči, ki se bodo demilitarizirala, vse mine ter jih demontirati.

14. Francoska vlada se obveže, da ne bo začela nikjer in v nobeni obliki sovražnosti proti Italiji ter da bo preprečila, da bi njene oborožene sile ali francoski državljani zapustili njeno ozemlje, da bi se udeležili sovražnosti proti Italiji.

15. Francoska vlada se obveže, da bo onemogočila, da bi francoske bojne ladje, letala, orožje in strelivo bili s francoskega ozemlja poslani na ozemlje Velike Britanije ali drugih držav.

16. Vsem francoskim trgovskim ladjam je prepovedan obhod iz pristanišč, dokler italijanska in nemška vlada ne dovolita delne ali celotne obnove francoske pomorske trgovinske plovbe. Trgovinske ladje, ki ob podpisu premirja niso v francoskih lukah, bodo poklicane, da se vrnejo v francoske luke, ali da odplovejo v luke nevtrálnih držav.

17. Vse italijanske trgovinske ladje, ki so bile zaplenjene, se morajo vrniti Italiji.

18. Vsem letalom je prepovedano zapu-

stili francosko ozemlje. Ta prepoved velja za vsa letališča in vse luke.

19. Prepovedujejo se radijske oddaje na francoskem evropskem ozemlju. Kako se bo vzdrževala radijska zveza med Francijo in Severno Afriko ter Sirijo in francosko Somalijo, bo določila italijanska komisija za premirje.

20. Italija in Nemčija imata pravico do prevoza skozi nezasedeno francosko ozemlje.

21. Takoj se morajo izpustiti italijanski vojni ujetniki ter izročiti italijanskim oblastem, ter tudi osebe, ki so bile prijete zaradi delovanja v prid Italije.

22. Francoska vlada jamči, da bo vse, kar mora izročiti po posameznih točkah premirja, izročila v dobrem stanju.

23. Italijanska komisija za premirje ima dolžnost nadzorovati izpolnjevanje sporazuma o premirju, francoska delegacija pa prevzame dolžnost za vzdrževanje zveze med francosko vlado ter italijansko komisijo za premirje.

24. Sporazum o premirju ostane v veljavi do sklenitve mirovne pogodbe, oziroma dokler ne bo odpovedana od Italije, če francoska vlada ne bi izpolnila vseh prevzetih obveznosti.

Nikoli marksizem ne bi mogel zapisati: Zvesti narodu, domovini in vladarju! Če bi zapisal, bi se zlagal.

O sebi lahko trdimo, da je ljubezen, udanost in zvestoba narodu, domovini in vladarju bistveno sestavni del našega programa. Z njim v soglasju je naše delo.

V svoj veri v vsemočnega Boga zato udano prošimo na Vidov dan sredi najtežjih preizkušenj narodov, da varuje našo zvestobo, varuje narod, domovino in vladarja.

Omejevanje rojstev in naš narod

»Varujte se lažnih prerokov! — Neki Maltaš je bil tisti lažni prerok, ki je obetal svetu nebena, če bodo vse družine toliko pametne, da bodo imele samo po dvoje, kvetjemo troje otrok. Koliko več bo zasluka, koliko manj bodo matere trpele! Mnogo jih je nasledilo tem zapeljivim besedam. Tudi v naši ljubi domovini jih je mnogo poslušalo njegovo besedo, iz katere je dihala sama ljubezen do trpečega človeštva. Zlasti mesta in deloma tudi industrijski kraji. Koliko pa je nas Slovencev! Če vsi skupaj stopimo, kar nas je v domovini in kar nas je potaknjenih po vsem svetu: komaj nekaj milijonov bomo našli. Zdravniki, ki štejejo rojstva po naši domovini, že pišejo in govore o dnevih, ko bo pokopan zadnji Slovenec... Družina z dvema otrokoma! Ali ni to kakor toča, ki pobija naša rodovitna polja? Naša mesta so že itak obsojena na smrt, če bi jih ne podpiral dotok z dežele. Zal tudi dežela hiti za mesti — kar je mestnega, to je imenitno! — zato moramo čakati naše narodne smrti ali pa se mora naš mali narod povrniti nazaj k Bogu in k njegovi besedi...

nekaj bolnišnica za nalezljive bolezni. Glavno poveljstvo v Belgradu je od mestne občine ljubljanske kupilo velik prostor v obsegu 2666 m² za 266.550 din. Občina pa je poveljstvu podarila 810 m² v vrednosti 81.050 din.

d Na pet let teže ječe je bil obsojen Miro Jankole, bivši bankir v Slovenski banki v Ljubljani zaradi zločinstva falzificiranja bančnih knjig, zločinstva obrtne prevare in prestopka poneverbe.

d Najstarejša Jugoslovanka. V bosanski vasi Lipiku so odkrili najstarejšo ženo Jugoslavije, nad 150 let staro Stano Sišič. Častiljiva starica je bila že ob času okupacije Bosne in Hercegovine stara 80 let. Poročila se je sedemkrat: prvič, ko je bila stara 20 let, zadnjič pa, ko ji je bilo 86 let. Ko je s 102 letoma postala zadnjič neutolažljiva vdova, se na nje no veliko žalost ni pojavil noben ženin več. V sedmih zakonih je imela 21 otrok, ki so pa vsi že umrli. Tudi od 132 vnukov ni nobeden več živ. Zivi pa še okrog 500 pravnukov. Siana pripoveduje, da je z vsemi sedmimi možni živela zelo slabo, posebno pa s tretjim, četrtem in šestim možem, ki je niso sanio pretepal, ampak so bili tudi nianci. Vendar ni bila nikoli bolna, niti prehladila se ni. Starica še vedno rada in veliko je ter spi že od svoje rane mladosti kar na tleh. Ljubi tudi tobak in posebno še kavo, katere izredno veliko popije.

d Uredba o železu. Na pristojnem mestu v Belgradu se je zvedelo, da namerava vlada v najkrajšem času izdati novo uredbo, tako imenovano uredbo o železu. Po njej naj bi se rešilo tudi vprašanje preskrbe naše železne industrije s potrebnim starim železom. Zadnje čase so se cene staremu železu zvišale na 3 din za kg. Zaradi tega povišanja so začeli ljudje v vedno večjih količinah nabirati staro železo in ga prodajati. Domače topilnice ne morejo starega železa več nakupovati tako drago in so zato nakup znatno omejile. Napovedana uredba naj bi zadovoljila obe strani, nabiralce železa in topilniška podjetja.

d Dekliški dnevi na Betnavi, ki so se pričeli 29. junija, so v vsakem pogledu lepo uspeli. Prvi dan je deževalo in so zato mnoga dekleta v mariborski okolici ostala doma ter je morala izostati večerna procesija. Zato pa je bilo tem lepše naslednji dan, v nedeljo. Nad 1000 deklet je spremlilo škofa dr. Tomažiča v grajski park, kjer je bila sv. maša. Pridigoval je sam g. škof. Sledilo je slavnostno zborovanje s primernimi in lepimi ljudskimi nagovori. Popoldne je bila sklepna akademija s posvetitvijo Mariji.

d Banovinska podpora za nav vedeval. Ban dr. Marko Natlačen je ob priliki gasilske slavnosti v Zabukovici pri Grižah izjavil predsedniku Vodovodne zadruga Potočniku, da je že podpisal prispevek 30.000 din gradnjo nujno potrebne vodovoda v Zabukovici.

d 1 milijon rumenjakov v enem vagonu. Kakor smo že večkrat javljali, je sedaj čez Maribor silno živahen izvoz živin in živine v Nemčijo. Čez Maribor gre tudi bolgarski izvoz; izvaža se živina, svinje, jajca. Pozornost je vbujal ono sredo izvoz 10.000 živih kur, ki so prispeli iz Bolgarije, še večjo pozornost pa hladilni vagon, v katerem se je nahajalo v pločevinastih posodah nič manj kot 1 milijon jajčih rumenjakov. To blago je dospelo iz Vel. Kikinde ter je bilo poslano v Berlin. Rumenjake rabi nemška živilska industrija.

d Kmetijska šola v Št. Juriju pri Celju začne novo šol. leto dne 16. septembra. Prošnje za sprejem je vložiti do 15. julija. Pojasnila daje ravnateljstvo banovinske šole v Št. Juriju pri Celju.

d Toča. Dne 30. junija popoldne ob petih je divjala strašna nevihta nad Limbušem, Bistrico, Rušami in tam okrog. Toča je potolkla vse žito, hmelj, krompir, sadje in grozdje. Koder je padala toča, so vsi pridelki popolnoma uničeni. Toča je padla 5 cm na debelo. Škoda se zaenkrat ne more niti približno oceniti.

d Regulacija Koprivnice v tretjem delu se bo nadaljevala, da se pri njej zaposle brezposelni.

n »Labud« zadel na mino. Naša 8700 tonska ladja »Labud«, ki pripada Jadranski plovidbi d. d. na Sušaku, je 20. junija plula po prelivu med Anglijo in Irsko in je bila na poti iz južne Afrike v Liverpool. Na tej poti se je ladja ponesrečila in se potopila z vsem tovo-

rom. Posadka se je rešila s žolni, s katerimi se je pripeljala do irske obale. Poveljnik ladje Boža Bantiš je obvestil Jadransko plovidbo d. d. na Sušaku, da so vsi člani posadke rešeni. Ni še znano, kako je prišlo do nesreče, verjetno pa je, da je ladja zavozila na mino. »Labud« je bil narejen leta 1916.

n S kolesom v osebni avto. Ono nedeljo popoldne se je zgodila na betonirani cesti v gozdniški med Medvedami in Jeperco prometna nesreča, pri kateri je zgubil življenje 18 letni delavec Kuralt Anton iz Škofje Loke. Peljal se je s kolesom in pri tem zadel v osebni avtomobil, ki mu je vozil nasproti. Kuralt je pri sunku odletel naravnost v avtomobil in z vso silo zadel v sprednjo šipo. Ta se je razbila, pri tem pa je Kuralt dobil tako hude poškodbe na glavi, da je v kratkem izdihnil.

d Velika množina ostanke za obleke in perilo je ravnokar došla na zalogo v Goričarjevo ta malo trgovino za ostanke, Ljubljana, Sv. Petra nasip 29, to je za vodo. Pohitite z nakupom, ker so ugodne cene, ter prosimo, da poveste tudi Vašim znancem, ki še ne vedo za to trgovino.

n V Kamniški Bistrici se je smrtno ponesrečil pri reševanju svojega nečaka ravnatelj ljubljanske tobačne tovarne Franjo Golob. Čez previsno steno je padel ravnatelj Golob v prostem padu kakih 10 m globoko na kamenje v Sedliškem hudourniku. — Naj počiva v miru!

n Kozolec je zgorel. Sredi poldneva je izbruhnil požar v kozolcu-dvojniku, last posestnika Štupnika iz Spodnje Slivnice pri Grosuplju. Prihitieli so slivniški gasilci in nato še gasilci iz Grosuplja, ki se jim je z velikim trudom posrečilo omejiti požar, da se ni razširil na sosednja poslopja, dočim je kozolec, v katerem je bilo že precej detelje in sena, zgorel do tal. Posestnik Štupnik ima veliko škodo, ker je menda zavarovan le za majhno vsoto.

d Sprejem mladeničev v Strojno mornariško šolo v starosti od 15 in pol do 18 in pol let in v Strokovno mornariško šolo v starosti od 16 do 18 let. Rok za prijavo je do 31. avgusta t. l. Vsa tozadevna pojasnila dobite ustmeno ali pismeno: Koncesionirana pisarna Per Franc, kapetan v pok., Ljubljana, Maistrova ulica 14. Za pismeni odgovor priložite kolek za 10 din.

Delavstvo in cene kruha

Ze se bliža letošnja žetev. Pravijo, da ne obeta posebnega bogastva. S slabo letino je združena nevarnost za visoke cene. Letos to velja zaradi izrednih prillik še veliko bolj, kakor pretekla leta. Cena pšenice in žitnih pridelkom sploh je že doslej poskočila za ca 60%. Delavec zato z bojaznijo gleda v bodočnost v skrbi, kako naj živi in kako naj vzdržuje družino.

Delavskim družinam je vsakdanji kruh res najvažnejši del prehrane.

Nad 1.000.000 delavcev in nameščencev porabi letno okrog 400 tisoč ton kruha. Ob lanskih cenah, ko je bil kruh po 2.50 do 3 din kilogram, so tako delavci in nameščenci izdali zanj daleko preko ene milijarde dinarjev. Zdaj so cene kruhu 3.50 do 5 din kg in se tako delavski izdatki zanj približujejo dvema milijardama. Če bi cene žitnih pridelkov in z njim vzporedno krušnih izdelkov še na-

raščale, bi se seveda ti izdatki delavstva za kruh še povečali. Zato so v gospodarskih krogih začeli govoriti o najvišje dovoljenih cenah tudi za kmetijske pridelke. S tem vprašanjem se je baje bavila tudi že naša vlada. V poučenih krogih pa vedo povedati, da se hrvaško narodno vodstvo odločno upira takim nameram. Zdi se, da bo ta neenotnost zadostna, da do maksimiranja cen kmetijskih pridelkov ne pride.

Cene kruhu so po gorenjih podatkih porasle že za preko 60%. Če ne bo zadostnih protiukrepov, bodo cene še naraščale. Delavske plače pa so v mnogih slučajih ostale neizpremenjene. Kjer so se zvišale, se niso zvišale v sorazmerju s porastlo draginjo. Življenje delavca se je zato znatno poslabšalo. Zlasti se delavcem slabo godi tam, kjer niso organizirani.

Dr. Korošec se po zapiseh razgovarja v kabinetu predsednika vlade z Dragišo Cvetkovićem.

Dr. Korošec bere kot novi prosvetni minister izjavo o smernicah prosvetne politike.

Slovenski pisatelj in okrajni glavar v školji Loki Matija Malešič je prejšnji teden nenadoma umrl v školji Loki, kjer so ga pokopali ob veliki udeležbi.

Francoški begunci se vračajo na svoje domove.

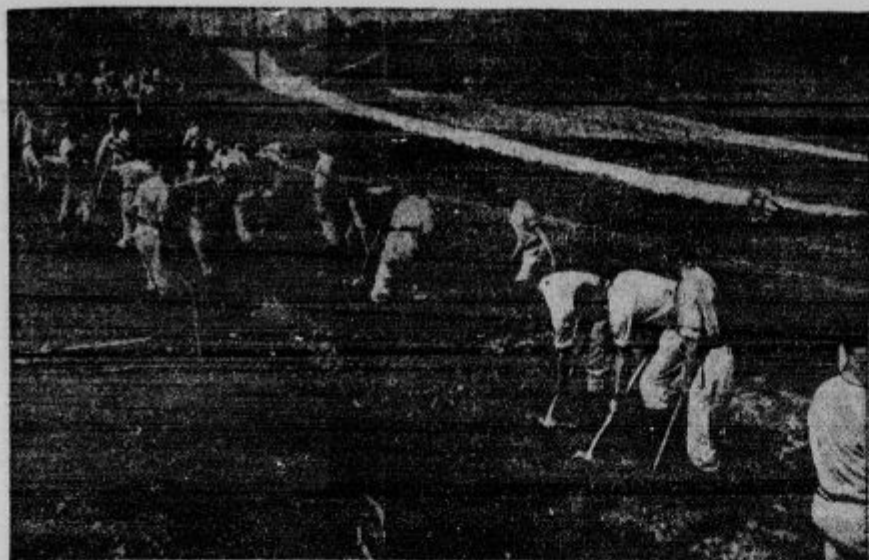
Nemški protiletalski topovi na brečje Rokavskega preliva.

Boris Kalin je izdelal nov kip sv. Cirila in Metoda.

Angleški bombnik, ki so ga Italijani sestrelili v Libiji.

Delavci pri popraviljanju cest, ki jih je razrušila vojska na evropskem zahodu.

Romunski kralj Karol, ki je moral Sovjetom odstopiti Besarabijo in Bukovino in nekaj oporišč ob Črnem morju.

Angleška trdnjava Aden na jugozahodnem koncu Arabije ob morski poti iz Rdečega morja v Indijski ocean. Italijanski aeroplani so že večkrat bombardirali to znamenito trdnjavo.

Zemljevid Besarabije, katero je zasedla Sovjetija.

Nemški pehalci so se spustili na sovražne ozemlje in sedaj si ogledujejo pokrajinno, po kateri bodo prodirali.

Berikada iz avtomobilov in vojaške straže na Great Roadu pri Londonu.

NOVICE IZ JULIJSKE KRAJINE

Smrt junaškega maršala

Med nekim letalskim poletom pri Tobruku v Afriki se je zrušilo v piamesu na tla letalo, ki ga je vodil guverner Libije maršal Italo Balbo. Maršal Italo Balbo je bil z vsemi člani posadke, ki so bili na letalu, takoj mrtvi. Zastave italijanskega orožja se klanjajo pred smrtnimi ostanke v čast Italo Balbu, prostovoljcu v svetovni vojni, članu fašističnega kvadrumvirata, junaku poletov nad Oceanom in guvernerju Libije, ki je padel na polju časti.

Novica, da je angleško letalo nad Tobrukom sestrelilo letalo maršala Balba, je v vsem Egiptu napravila zelo velik vtis. V Egiptu je bil pokojni Balbo kot guverner sosednje pokrajine zelo znan. Balbo je večkrat obiskal egiptsko prestolnico Kairo.

Obenem z maršalom Balbom je bilo ubitih še 9 oseb, med njimi major pilot, kapetan, mehanik, radiotelegrafist in nekateri potniki, ki so potovali po službenih poslih v Tobruk, in sicer generalni konzul v Tripolisu Caretti, pehotni major Bersone, topniški kapitan Quiliet, ravnatelj italijanskega lista »Corriere Panano« in zrakoplovni poročnik Florio Cino, maršalov zet. — Med tisoč drugih je izjavil ob maršalovi žalostni smrti sožalje vodja Nemčije g. Adolf Hitler.

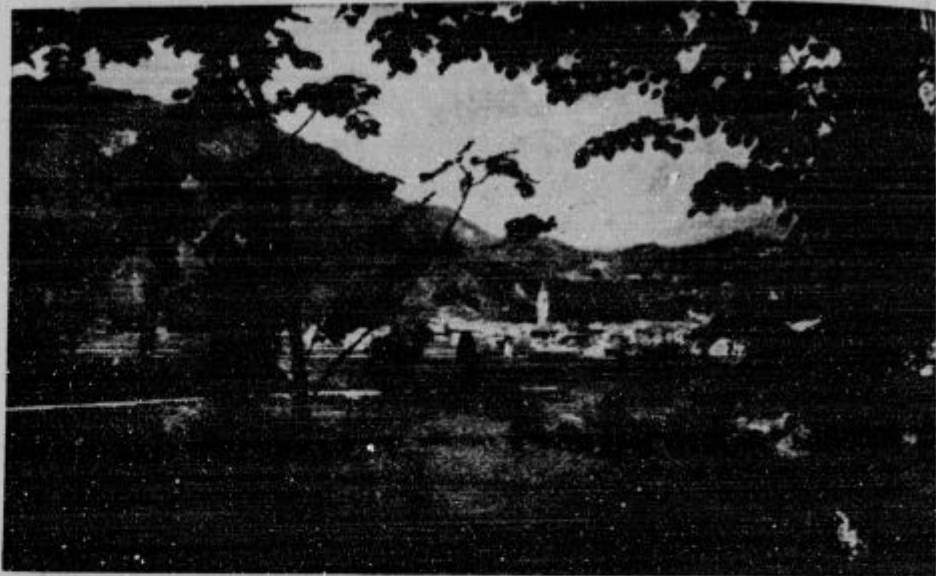
Dve novi maši

Prvo novo sv. mašo je daroval g. Rudolf Zafran iz Hrastja v nedeljo, 2. junija, v farni cerkvi v St. Petru na Krasu. Vsa občirna duhovnija je bila v radostnem razpoloženju. Z vseh strani Fivke pa so privrele še trume vernikov, da so dvignile omen in slovesnost večnega dneva. Novomašnikov kmečki dom v Hrastju so požrtvovalne roke okrasile, v cvetje in zelenje se je odela tudi župna cerkev in njena bližnja okolica. Svojo prvo sveto daritev je pel g. novomašnik, obdan od številnih sobratov in bogoslovcev, na čelu jim domači župnik g. Kramarič. Pridigal je g. Janez Kalan, župnik v Knežaku. Govoril je, kakor zna pač on: močno, živahno, iskreno, iz srca k srcu in ganil nabito polno cerkev. Prepeval je domači pevski zbor, ki se je z vneto izveščal in dosegel popoln uspeh.

V nedeljo, dne 9. junija, smo preživeli v Trnju lep in spodbuden dan. Vsi, ki smo ga bili deležni — in bilo nas je na stotine in stotine izpod Nanosa do Knežaka —, ga bomo ohranili v nepozabnem spominu.

Dan svoje prve sv. maše, svoj najlepši dan v življenju, je praznovala domačica g. Avguštin Zele. Če pomislimo, da je bila to prva nova maša v Trnju, potem si lahko predstavljamo ponos, ki je navdajal Trnovljanse, in se ne bomo čudili, če se niso plašili ne dela ne žrtev, da je vsa vsa kar tonila v okrasju. Nadvse lepo je bila ovenčana nova cerkev, dva visoka, vitka mlajša in pet mogočnih stavolokov so pa glasno pričali, kako ljubečo vdanost gojijo vaščani do svojega dragega rojaka. Slovesno razpoloženje velikega praznika je še povečalo prekrasno vreme. Če si izpred cerkve užival pogled na Pivko, se ti je srce v veselju radovalo. Med vsem tem sijajem in med prelivanjem sončnih barv se je od rojstnega doma skozi vas proti cerkvi pomikal pester sprevod številnih svatov in duhovnikov z novomašnikom. Sredi vasi pred sv. znamenjem je novomašnika v iskrenimi besedami gdč. Tončka Avcin. Vojaki, ki so na vajah tabornili ob cerkvi, so sami od sebe napravili sprevodu špalir, za kar se je novomašnik poveljniku toplo zahvalil. Med prepevanjem znane in veličastne pesmi »Novomašnik, bod' pozdravljen!« je skozi do zadnjega kotička napolnjene cerkve sprevod dospel do oltarja. Nato se je pričelo sveto opravilo, ki ga je novomašnik pel s krepko donečim glasom. Pridigal je g. župnik Požar iz Štivanja pri Postojni. Toplo in prepričevalno je očrtal trpljenje in žrtve, ki čakajo maziljenca Gospodovega. Pevski zbor se je skrbno potrudil in lepo, ubrano rešil svojo težko nalogo.

I Za novo župnišče. Vrhpolje v Vipavski dolini je priljubljena fara. Zaradi njene lege ob robu vavške lepote je prikupna, vabljiva in priročna,

Kobarid

kajti trg je v bližini in prometne zveze so ugodne. Po številu duš je primerna, po razhodnosti ni pretežka. Gospodarske razmere so že precej trdne in duhovno življenje med verniki je lepo razvito. Kviri pa vrhpoljsko duhovnijo njeno župnišče. Kjer koli se načne pogovor o Vrhpolju, se navadno čuje tudi že udomačena opazka: »Vse prav in dobro, če bi ne bilo tistega nesrečnega farovža.« Res, župnišče je vrhpoljska črna točka. Stavba je stara, nerodna in ima vse slabosti stare bajte, povrh pa še za sedanje čase strašno lego ob glavni cesti. Že 70 let se dela na zgradbi novega župnišča, župnišča pa še vedno ni. Sedanji župnik se močno prizadeva in v ta namen donaja tudi žrtve. Prevzel je v oskrbo celo pokojno kuharico Francisko, da bi delo pospešil, vendar se še vedno najdejo ljudje, ki delajo ovire. Sedanje zastarelo župnišče trpi posebno pod očikom, da je ob cesti in med hišami. Ali naj tudi novo župnišče zazidamo med hiše, mu odvzamemo samostojnost in ga obremenimo s težavami preveč ozkega posestva, ko ga lahko postavimo sredi vrta, na vse strani prostega in nezavisanega, v najbolj mirnem središču vasi? Ali ne bo Vrhpolje s tem pridobilo na ugledu in časti in bo prišteto med najbolj zaželjene duhovnije v škofiji. Povedati moramo javno, da velika večina faranov vse to dobro razume in pravilno ceni, delo, žal, pa ne more izpod rok, ker je par oseb, ki bi lahko veliko pomagale, pa nočejo. Ne vemo, ali ne razumejo ali pa iščejo lastne koristil

i Poroka. V soboto, dne 22. junija, se je poročil v Gorici g. zdravnik dr. Zoran Dietz z gdč. Štefko Ježev, zasebno uradnico. Obilo srečel i Kanal. (Smrt.) V nedeljo dne 16. junija smo pokopali gospo Antonijo Šavli, ženo tukajšnjega lekarnarja. Dočakala je častljivo starost 88 let. Po rodu je bila Dalmatinka iz Splita. Umrla je po kratki bolezni. Do zadnjega je pomagala svojemu možu v lekarni in zdravila trg in ves okraj. Prebivalstvo jo je spoštovalo in ji je z veličastnim pogrebom izkazalo svojo hvalečnost. Naj počiva v Bogu! Zaljubljenemu soprogu iskreno scfaljel — V sredo je ugledni rajnici šla delat družbo 9 letna deklica Hedviga Gabrijelečič. Nedorložno dekletce so pripeljali ob 3 popoldne iz bolnišnice v Vidnu, ob poltiritih je že izdihnila svojo mlado dušo. Na predvečer sv. Alojzija smo ji priredili lep, ganljiv pogreb.

i Letalo se je ponesrečilo. Nad goriskim letališčem se je ponesrečilo letalo in zgorelo. Pri tem sta našli smrt dve osebi, ki sta tudi zgoreli. Podčastnik Licio Alfieri, ki je vodil letalo, je bil doma iz Trsta in so njegove smrtne ostanke prepeljali na tržaško pokopališče; njegov spremljevalec motorist Franc Kristjančič je bil rojen v Števerjanu in so ga pokopali v Gorici.

i Trg s češnjami. Zadnji teden je bil goriski trg s češnjami živahen. Vsak dan je odšlo okrog 8 vagonov blaga v bivšo Avstrijo in v Nemčijo. Cene so silile navzdol zaradi konkurenčne blaga z drugih trgov v starih pokrajinah, vendar so se še držale na višini od 1.20 do 1.60 lir 1 kg. Tekoči teden pa so cene popustile, ker so v bivši Avstriji kontingenti že izrabljeni in ker je bilo zaradi dežja blago manj vredno. Cena za boljše blago je padla na 1 do 1.10 lir, manjvredno je slo tudi le po 50—70 stotink kilogram.

i Duhovniška vest iz tržaške škofije. Novomašnik g. Rudolf Zafran iz St. Petra na Pivki je imenovan za župnega upravitelja duhovnije Svet. Ivanec pri Zminju. Fara leži na skrajni južno-vzhodni meji tržaško-koperske škofije globoko v Istri v bližini labinjskih rudnikov.

i Žena sledi možu. V Ložah na Vipavskem je za binkoštno praznike ležal na mrtvaškem odru tamojšnji spoštovani posestnik, 68 letni J. Renar, bivši župan. Čez mesec dni je prva za njim v duhovnji umrla njegova zvesta žena Terezija. Pokojna sta bila ugledna in priljubljena vaščana. Svojo številno družino — 6 sinov in 4 hčere — sta lepo vzgojila. Na zadnji poti ju je spremljala velika množica in domači perci so ji zapeli več pretresljivih nagrobnic v slovo. Naj jiha sveti večna luč, globoko žalujočo družino naj pa tolaži dobri Bog!

i Polovična voznina po železnici v Gorico. Od 1. do 31. avgusta bodo imeli vsi, ki obiščejo Gorico, polovično znižano voznino po železnici. V avgustu praznuje Gorica obletnico priključitve k Italiji. Prometno ministristvo je zato dovolilo polovično voznino vsem, ki v tem mesecu obiščejo Gorico.

Za novega poveljnika v severni Afriki je bil imenovan znani maršal Graziani.

Same ob sobotah, nedeljah in ponedeljkih prodajajo sedaj v Italiji kavo, pecivo in sladole.

Vojne operacije v Sredozemlju se omejujejo v glavnem na delovanje letalcev.

Spor med Nemčijo in Sovjetijo je izključen, pravijo v Berlinu.

Splošna mobilizacija je bila baže oklicana na Madžarskem zaradi spopadov na romunski meji.

Nemške čete so zasedle nezaščiten angleški otoka Jersey in Guernsey v Kanalu.

RAZGLED PO SVETU

Romunija odstopila Rusiji Besarabijo

Romunski poslanik v Moskvi Gaviteacu je bil 26. junija ob 22 poklican k sovjetskemu zunanjemu ministru Molotovu. Ta mu je izročil ultimativno spomenico sovjetske vlade, v kateri Rusija zahteva od Romunije: 1. da ji vrne vso Besarabijo, ki je bila pred svetovno vojno ruska; 2. da ji odstopi severno Bukovino, kjer prebivajo Ukrajinci.

Sovjetska vlada je Romuniji dala rok 24 ur za sprejem te zahteve. Če bi je Romunija ne sprejela, si Rusija pridržuje pravico do izvedbe vseh potrebnih korakov za uveljavljanje teh zahtev.

Dne 27. junija dopoldne je bila v Bukarešti sklicana seja romunskega kronskega sveta pod vodstvom kralja Karola, na kateri ni bil sprejet noben odločen sklep. Druga seja

kronskega sveta je bila ob 20 in je trajala do 23.30. Po tej seji je bilo izdano uradno poročilo, ki pravi da se je kronski svet posvetoval o sovjetski zahtevi glede odstopitve Besarabije in severne Bukovine. Da bi Romunija ohranila mirne in prijateljske odnose s Sovjetsko Rusijo, je kronski svet sklenil sprejeti sovjetsko zahtevo.

28. junija popoldne so sovjetske radijske postaje objavile da je Romunija odstopila Sovjetski Rusiji Besarabijo in severno Bukovino. S tem je romunska vlada ugodila sovjetskim zahtevam. Rdeče čete so prekorčile romunsko mejo ob 14 in sedaj korakajo v smeri proti Cernovicam, Akermanu in Kišinjevu. Romunija je dobila rok štirih dni, da umakne svoje čete iz teh pokrajin.

KATOLIŠKA CERKEV

s Službe božje za mir. Ono nedeljo se je prvič brala na grobu apostola Petra v Vatikanu maša za mir s posebno molitvijo, da bi novi red, ki se bo rodil iz sedanje vojne, temeljil na pravici in ljubezni do bližnjega. Ta maša se bo ponovila vsako nedeljo, prenašal jo bo pa tudi radio z uvodnim pojasnilom. Glede sedanje vojske je izjavil napovedovalec, da je treba priznati, da je žalostna posledica svetovne vojne, ker ni prinesla pravega mira, prinesla ga pa ni, ker ni bil mir hojši. To sta obžalovala že tudi papeža Benedikt XV. in Pij XI., ki sta opozarjala, da mirovna pogodba

ni imenovala Boga in da je razen tega mirovni pogodbi manjkala duh človečnosti, usmiljenja in ljubezni do bližnjega.

BOLGARIJA

s Bolgarska delavska zveza je priredila 25. junija na čast predstavnikom Jugorasa slovesno večerjo v hotelu »Bolgarija«. Na večerjo je prišel tudi trgovinski minister Zagorov, ki je imel med banketom tudi govor, v katerem je poudaril, da so se bolgarski in jugoslovanski delavci zbrali ne samo kot bratje po krvi, temveč tudi kot ljudje, ki imajo skupen cilj v borbi za socialno pravico in stanovsko za-

ščito. Nato je minister Zagorov pozdravil zastopstvo jugoslovanskega delavstva v imenu bolgarske vlade ter je napil kralju Petru II. Za pozdravne besede ministra Zagorova se je zahvalil namestnik predsednika Jugorasa, na kar je povzel besedo glavni tajnik bolgarske delavske zveze Ivan Dimitrov, ki je isto tako poudaril veliko veselje bolgarske vlade zaradi obiska, ki mu ga je napravil zastopnik Jugorasa. Poudarjal je potrebo po še tesnejšem sodelovanju med Jugoslavijo in Bolgarijo.

DROBNE NOVICE

Zopet je obnovljena plovba romunskih ladij po Sredozemlju.

V Londonu se nahajajo bivši francoski predsedniki vlade Herriot, Paul Boncour in Leon Blum, Mandel, Campinchi, Delbos, Cot in Reynaud.

Francoska vlada se preseli v Clermont-Ferrand.

Ford je odklonil, da bi v svojih tovarnah izdeloval letala za Anglijo.

Pri poletih nad Anglijo je bil sestreljen nemški bombnik, v katerem je bil nemški letalski general Loeb. General je bil ubit.

Nad polovico ljudi na svetu je danes že v vojni; vojna nevarnost za Sovjetijo postaja vedno večja, piše ruska »Pravda«.

Prednje straže nemške vojske so prišle na francosko-špansko mejo.

800 letnico države so praznovali 27. junija na Portugalskem.

V Franciji mešajo moko za kruh s krompirjem, omejili so uživanje masla in mleka ter ustavili izdelovanje sladkarij.

Po angleških vesteh se bodo francoske kolonije še dalje borile na strani zaveznikov.

Veliko skladišče municije, v katerem je bilo 50.000 kg razstreliva, je zletelo blizu romunske Bukarešte v zrak.

79

Gospod Volodijovski

Vsi pa so se strinjali v tem, da je cesar odpravil vojno silo na pot, da koraka proti ljudovladi in da najbrž že v kratkem dospje pred Hočim. V teh izjavah ni bilo nič novega za bodoče branitelje Kamence, vendar ker niso na kraljevskem dvoru v Varšavi verjeli v vojno, je sklenil gospod podkomornik podoljski odpraviti ujetnike z njihovimi novicami vred v Varšavo.

Čete so se zadovoljne vratile s prvega pohoda. Med tem je zvečer dospel k Volodijovskemu tajnik njegovega pobratima Habareshkula, starejšega perkulaba hočinskega. S seboj ni prinesel nobenega lista, ker se je perkulab bal pisati, za to pa mu je naročil, naj ustno pove njegovemu pobratimu Volodijovskemu, zvenici njegovega očesa in ljubljence njegovega srca, naj se pazi in če nima Kamence dosti vojaštva za obrambo, naj pač s kakršnikoli izgovorom zapusti mesto, ker pričakujejo v Hočimu, da pride cesar tja že drugi dan z vse vojno silo.

Volodijovski je ukazal zahvaliti se perkulabu in ko je dal tajniku nagrado, ga je poslal nazaj, sam pa je takoj obvestil poveljnike o bližajoči se nevarnosti.

Vest je napravila velik vtis, čeprav so jo pričakovali vsako uro. S podvojenjo marljivostjo so opravljali dela v mestu, gospod Hieronim Lanckoronki pa se je brez odlašanja odpravil v svoj Zvaneec, da bi od onod pазil na Hočim.

Preteklo je nekaj časa v pričakovanju, naposled je na poročilnikulu, drugega avgusta, dospel sultan pod Hočim. Razšli so se polki kakor brezbrežno morje — in ob pogledu na poslednji grad, ki je stal še v mejah padlišave oblasti, se je iztrgal krik »Allah, Allah!« iz tisočerih grl. Na drugi strani Dnjestra je ležala brez obrambe ljudovlada, ki naj bi jo te neizmerne vojske zalile kakor povo-

denj — li požrle kakor plamen. Množice bojevnikov, ki se niso mogle nastaniti v gradu, so se razprostrle po poljih, prav tam, kjer so pred leti poljske sablje popolnoma pobile enako veliko vojsko prerokovo. Zdaj se je zdelo, da je prišel čas maščevanja in nihče v teh divjih krdelih, začelši od sultana pa tja do zadnjega taborskega sluga, ni slutil, da bodo ta polja še dvakrat usodna za polmesec. Upanje, da, celo gotovost zmage je poživila vsa srca. Janičarji in spahiji, trume črne vojske z Balkana, z rodopskih gora, iz Rumelije, s Peliona in Ose, s Karmela in Libanona, iz arabskih puščav, iznad bregov Tigrida, iz nilovih nižin in vročih peščenih planjav afrikanških so z divjimi krikli zahtevali, da naj jih takoj prepeljejo na »nevni breg«. Med tem pa so začeli muezini s hočimskimi minarji v klicati k molitvi, zato je vse utihnilo. Moje glav v turbanih, čepicah, fesih, burnusih, ketijah in jeklenih čeladah se je sklonilo k zemlji in čez polja je šlo zamolklo mrmranje molitve kakor brenčanje neizmernega roja čebel — in letelo v presledkih — zanašal ga je veter — za Dnjestr k ljudovladi.

Nato so se oglasili bobni, krivulje in piščalke in dali znamenje za odhiti. Čeprav je šla vojska počasi in zložno, ji je vendar hotel dati padlišah po dolgi poti izpod Adrianopola primeren počitek. On sam se je unil v čistem studencu, ki je tekel nedaleč od mesta, in odjahal nato v hočimski konak, na poljih pa so začeli za polke razpenjati šotore, ki so kakor sneg v kratkem pokrili nepregledni okoliški prostor.

Dan je bil jasen in tudi zvečer je bilo leno vreme. Po zadnjih večernih molitvah se je začel v taboru počitek. Zavesnilo se je na tisoče in stotisoče ognjev in njih migljanje je vzbujalo bojazen v nasproti stoječem žvanskem gradcu, ker so bili tako raztegnjeni, da so vojaki, ki so hodili na ogled, v svojem poročilu o tem, kar so videli, pravili, da se jim je zdelo, da stoji vsa multanska stran v ognjih. Toda čim više se je vzpenjal jasni mesec na zvezdato nebo, tem bolj so ugašali ognji

razen stražnih in sredi tišine noči se je razleglo samo hrzanje konj in mukanje bivolov, ki so se pasli na tarabanskih planjavah.

Ko pa se je drago jutro zdanilo, je sultan odredil, naj grejo janičarji, Tatarji in Lipki čez most in zavzamejo Zvaneec, in sicer mestce in grad. Ni jih čakal hrabri gospod Hieronim Lanckoronki za zidovi, ampak je s štiridesetimi svojimi Tatarji, osedesetimi Kijani in enim lastnim tovariškim praporom ob strani udaril na janičarje pri prehodu in kljub gostemu ognju iz pušk to najzvrstnejšo pehoto tako zmešal, da se je razpršila in začela umikati v vodo. Med tem pa je čambul, pomnožen z Lipki, prekorčil ob strani reko in vdrl v mesto. Dan in krikli so opozorili hrabrega gospoda podkomornika, da je mesto že v sovražnikovih rokah; zato je ukazal umakniti se od prehoda, da bi šel nesrečnim prebivalcem na pomoč. Janičarji ga kot pehoto niso mogli preganjati, on pa je hitel v polnem diru reševati. In že je dospel na lice mesta, ko so nenadoma njegovi dvorni Tatarji pogazili svoje prapore in prešli na sovražnikovo stran. Nastal je zelo nevaren trenutek: čambul, okrepljen z Lipki, je v mnenju da je izdajstvo povzročilo zmešnjavo, udaril naravnost in z velikim zaletom na gospoda podkomornika. K sreči so se Kijani, ki jih je podgal poveljnikov zglede, hrabro postavili v bran. tovariški prapor pa je v kratkem zlorail sovražnika, ki že sicer ni bil zmožen upirati se redni poljski konjenici. Gruda pred mostom se je takoj pokrila z mrlji, zlasti z Lipki, ker so ti vztrajneje nego navadni ordinci stali na svojih mestih. Posekali so jih precej tudi še po ulicah, nakar se je gospod Lanckoronki, videč, da se od vode sem bližajo janičarji, umaknil za obzidje, potem ko je še poprej poslal v Kamence prosit pomoči.

Padlišah spočetka ni mislil ta dan osvajat žvanski grad, ker je pravilno menil, da ga zdrobi, kakor bi mignil, pri splošnem prehodu vojsk čez reko. Hotel je samo zjeti mesto in v mnenju, da zado- stujejo v ta namen popolnoma oddelki, ki jih je

vira te mane mizarke družine Koncilijeve, ki je bila 11 otrok. Rodil se je l. 1909; po odlično prestani maturi na škofijski gimnaziji je l. 1929 vstopil v Družbo Jezusovo in je bil 30. maja t. l. po tako dolgotrajnem študiju posvečen v mestu Chieri blizu Turina v mašnika. Takoj naslednji dan je v istem mestu obhajal prvo neslovesno sv. mašo v mašni obleki in s kelihom sv. Vianeya, kar tam hranijo kot dragoceno svetinjo. Naj ga ljubi Bog tudi v obilni meri obleče z duhom in svetostjo sv. Vianeya! V nedeljo 14. t. m. pa bo imel gospod novomatnik sam pri jutranji službi božji ob pol 6 cerkven govor.

Kmetski delavci oproščeni orožnih vaj

Gotovo bo zanimal vsa naša javnost odlok, ki ga je izdalo ministrstvo vojske in mornarice, in ki določa naslednje:

1. Lastniki parnih in motornih mlatilnic, ki sami delajo z njimi, se oproste in ne vpokličejo na orožne vaje od 1. julija do 15. septembra 1940. V kolikor lastniki sami ne bi bili opravljali parnih in motornih mlatilnic, bodo oproščeni vojaških vaj tudi tisti, ki so po navadi pri tem delu poleti zaposleni. 2. Oni, ki so potrebni pri oranju z lokomobilami in traktorji, se oproste vpoklica na orožne vaje od 1. septembra do 1. novembra 1940. 3. Te oprostitve veljajo razen za primer aktiviranja edine, katerim pripadajo zgoraj omenjene osebe, ne veljajo pa za primer mobilizacije. 4. Odlok o oprostitvi od orožnih vaj onemogućenih oseb bodo izdajali poveljniki vojnih krožij na podlagi gornjih določb te uredbe.

Za zainteresirane osebe morajo pravilno sestavljena prošnja (10 lu 20 din kolek) poslati neposredno na vojno okrožje, ki bo odločilo, ali naj se določeni oprosti vojaških vaj ali ne.

V prošnji je med drugim treba navesti tudi očetovo ime, rojstne podatke (čas, kraj, občina, okraj), kakor tudi podatke o edincih, v kateri so bili določeni poklicani na orožne vaje. Navesti morajo v njej dalje, ali so lastniki in upravljavci parnih in motornih mlatilnic, oziroma strojev ali traktorjev, ki se uporabljajo pri oranju. Prošnji je treba priložiti tudi pravilno potrjeno pristojne občine o tem, da so določeni res lastniki omenjenih priprav, ali da so pri takšnem delu navadno zaposleni.

Dovje. Zgleden zakonski par, Janez in Anca Peternel z Dovjega, sta nedavno obhajala zlato poroko, kar je tudi v teh krajih redkost. »Mladoporočence« ima na ramah že osem kriev, mladoporočenca pa sedem in osmega pol. Bog ju je obdaril z osmimi otroki, od katerih sta dva umrla, za druge pa sta lepo poskrbela, da se jim ni treba otepati z revščino in brazdeljem. Zlatoporočenca kljub visokim letom z ljubeznijo in zanimanjem prebirata »Domoljuba« in druge katoliške liste, ki najdejo v njunem prijaznem domu gostoljubno streho. Osem desetletni Janez je čvrst in zdrav kot dren, spomin ima svež kot mladec. Mnogokaj ve povedati iz »dobrih starih časov« in se pri tem ves pomladi. Na redko slavi se približati vsi sinovi in hčere od daleč in blizu. Zlata poroka je bila združena s starimi gorenjskimi običaji, kar ji je dalo poseben mik in toploto. Slavljenca kličemo s številnimi drugimi znanci in prijatelji: Na mnoga leta!

Novo zgradbo za obmejne urade v Planini

Po dvajsetih letih smo vendar le doživeli, da so naši obmejni uradi dobili dostojno zgradbo. V zgradbi poslujeja že ekvipazura komisarata obmejne policije in carinski oddelek. Ostali uradi kakor Avtomobilski klub, Zveza za tujski promet v Sloveniji in Touring klub se vselijo v najkrajšem času. Nova zgradba, za katero je naredil načrt banovalski inž. g. Skubic, je našemu obmejnemu trgu v okras in ne bo aram naših obmejnih organov, ko bodo sprejemali tujece. Novo poslopje je zgradil ljubljanski stavbenik g. Matko Čurič.

Tudi naše najbolj pereče vprašanje, t. j. vodovod, se je premaknilo z mrtve točke. Nič več ne bomo videli naših prirodnih gospodinj s školom na glavi pri vodnjaku, briško zdihujoče, da morajo v najhujši vročini in največjem delu trpeti že pomanjkanje vode. Z delom, upamo, se bo začelo že prihodnji mesec, ker so tozadavne priprave deloma že pri kraju. Potrebne cevi za novi vodovod so že nabavljene.

Dijaški dom v Ptujju sprejema tudi za prihodnje šolsko leto 1940-41 v oskrbo dijake, ki bodo obiskovali ptujsko realno gimnazijo ali meščansko šolo. Starši, ki ne veste, komu bi poverili v novim šolskim letom svoje sinove, ki jih pošiljate v mestne šole, zahtevajte brezplačno precepki Dijaškega doma v Ptujju, ki ga vodijo oo. minoriti. Tu se sprejemajo za zmerno ceno dijaki v popolno oskrbo, brez ozira na poklic, kateremu se žele gojenci posvetiti. Vzgoja eloni na verskomoralni podlagi. Vsa potrebna navodila dobite pri vodstvu ali v poslanem propektu. Prošnje za sprejem je treba poslati najkasneje do 10. avgusta na vodstvo Dijaškega doma v Ptujju.

Trije močrijani. Srečali so se trije modrijani in se vprašali, kateri izmed njih je tako moder, da si zna zaželeli največ. Prvi pravi: »Jaz bi imel rad tisoč ladij, polnih žvank, vsaka živanka naj bi imela svojega krojača, vsak krojača pa tisoč vrec cekinov.« — Drugi: »Jaz bi rad imel polno morje črnla. S črnlim bi pisal številke tako dolgo, da bi vse žrnile posabil. Polem bi pa rad imel toliko cekinov, kolikor kaže napisano število.« — Tretji: »Jaz bi pa rad, da bi vidva potem umrla in vse to zapustila men.«

oddelek streljal zaporedoma, mereč visoko, da bi nad glavami svojcev zadel dragonce. Za trenutek je bila videti med janičarji, ki so stali pri brodivih, neodločnost in negotovost, ali naj sedejo na brodove ali, pa naj tudi oni slede zgledu drugega oddelka in udarijo naravnost na konjenico. Toda od tega poslednjega koraka jih je zadrževal pogled na bežeča krđela, ki jih je konjenica pritiskala s konjskimi prsi in tako strašno sekala, da se je mogla njena beznost primerjati le z njeno spretnostjo. Včasih se je tako krđelo, kadar so ga le preveč pritisnili, obrnilo obupno v stran in zaželo gristi kakor ognjena sver, ko vidi, da nima kam bežati. Toda prav tedaj so mogli na bregu stoječi kakor za dlanj spoznati, da ni mogoče proti tej konjenici z golim mečem nič opraviti; tako zelo je na višku v rabi tega orožja. Sekali so po branečih se s tako spretnostjo in hitrostjo, da oko ni moglo slediti gibanju sabelj. Kakor kadar služinčad v premožnem gospodarstvu mlati dobro posušen grah in blje vneto in urno po gumnu, da ves skedenj odmeva od udarcev, izluščeno zrno pa leti na vse strani, tako je tudi od udarcev sabelj odmevalo celo nadrečje, krđela janičarjev pa, luščena brez usmiljenja, so se razletavala na vse strani.

Gospod Vasilkovski se je zaganjal na želu svoje lahke konjenice, ne meneč se za lastno življenje. Toda za kolikor spreten kosov nadkriljuje hlapca, ki je sicer močnejši od njega, v košnji pa je manj izurjen: kadar se namreč le-ta že utruji in pokrije z obilnim potom, gre oni neprestano naprej, ravno pred seboj polagajoč redi — prav toliko je nadkriljeval gospod Volodijovski nepremišljenega mladeniča. Pred samim spopadom s janičarji je pustil dragonce naprej, sam pa je nečisto zasnil, da bi pazil na celo bitko. Tako je, oddaleč stoječ, skrbno gledal, od časa do časa pa se je zagnal v vrvenje, udaril, popravljal, pa znova čopustil, da se je bitka odmaknila od njega, in znova gledal, znova udarjal. Kakor je navadno v bitki s pehoto, tako se je dogajalo tudi tedaj, da je konjenica v zaletu dirjala mimo bežečih. Nekateri

izmed njih, ki jim je bila pot do reke zaprta, so se na begu obrnili proti mestu, da bi se skrili med sončnimi rožami, ki so rastle tik pred hišami. Toda zapazil jih je gospod Volodijovski, dosegel prva dva in jima zadal dva lahka udarca, onadva pa sta takoj padla, kopala zemljo z nogami in obenem s krvjo, ki je lila iz odprtih ran, izgubila tudi življenje. Ko je tretji to videl, je ustrelil iz janičarke na malega viteza in zgrešil, mali vitez pa ga je treščil z ostrino meča med nos in usta in ga tako oropal ljubega življenja. Potem je brez odlašanja skočil za drugimi, in kmetski deček ne pobira tako hitro gob, rastočih na kupu, kakor je on pobiral janičarje, preden so pridrli do sončnice. Samo sadnja dva so zgrabili Zvanjani, ki jim je mali vitez ukazal ohraniti ju živa.

Sam pa se je nekoliko razgrel, in ko je videl, da so janičarji že znatno pritisnjeni k reki, je skočil v bojni hrup, se zravnal z dragonci in začel delati. Včasih je udaril predse, včasih se obrnil na desno ali na levo, zabodel zviška plitvo, ne da bi več pogledal, a za vsakim sunkom je zletela bela žepica na zemljo. Janičarji so se začeli z vpitjem v strahu pred njim preivati, on pa je hitrost udarcev podvojil, in čeprav je sam ostal miren, ni vendar nobeno oko več moglo slediti gibom njegovega rapirja in .zbrati, kdaj udarja in kdaj zabada, ker je sablja delala eno samo svetlo kolo okoli njegove osebe.

Gospod Lanckoronski, ki je že zdavnaj slišal o njem, da je mojster nad mojstri, ki ga pa doslej o njem ni videl pri delu, je kar prenehaj bojevati se in ga gledal začuden ter ni mogel svojim očem verjeti, da bi mogel en sam človek, pa naj je tudi razglašen za mojstra in najboljšega viteza, toliko storiti in izvršiti. Zato se je prijel za glavo in tevariši okoli njega so samo slišali, kako je neprenehoma ponavljal: »Premalo je še bilo povedano, za božjo voljo! Drugi pa so kričali: »Zdaj glejte, kajti kaj takega ne boste kmalu videli!« Volodijovski pa je delal naprej.

Pravkar so potisnili janičarje k reki, ki so se sedaj začeli brez reda pehati na brodove. Ker pa je bilo brodov dosti, ljudi pa se je vračalo manj, kakor jih je prišlo, so hitro in lahko posedli po njih. Takoj so udarila po vodi težka vesla in med bregom in janičarji se je napravil presledek, ki se je z vsakim trenutkom razširil... Z brodov pa so začele grmeti janičarke, katerim so dragonci v odgovor pokali iz bandoletoev; dimi so se dvignili kot oblak nad vodo, potem pa so se raztegnili v dolge pramene. Brodovi in janičarji z njimi so se vedno bolj oddaljevali. Dragonci, ki so ostali zmagovalci na bojišču, so glasno zakričali, in s pestmi groseč proti odhajajočim, klicali za njimi:

»Ali boš šel, pes, ali boš šel!...«

Gospod Lanckoronski je tik ob bregu, čeprav so krogle že vodno pljuskale, objel Volodijovskega. »Svojim očem nisem verjel,« je rekel, »to so mirabilia (čudovite stvari), dobrotnik, zlatega peresa vredna!«

Volodijovski pa:

»Prirojena sposobnost in izvežbanost, to je vse! Koliko vojen sem že prebil!«

Tu je pritisnil gospoda Lanckoronskega k sebi, potem pa se je oprostil njegovega objema, pogledal na breg in kričnil:

»Poglej, vaša milost, zakaj videl boš drugo posebnost!...«

Podkomornik se je obrnil in zagledal častnika, ki je nad bregom napejal lok.

Bil je gospod Mušalski.

Prestavni lokostrelec se je doslej bojeval s drugimi vred in se sekal s sovražnikom; zdaj pa, ko so se janičarji že tako oddaljili, da krogle iz janičark in pištol niso več zadevale, je potegnil lok izpod stegna, se postavil na mestu, kjer je bil breg višji, prekusil najprej s prstom tetivo in ko mu je glasno zapela, je položil nanjo pernat puščico — ter pomeril.

V istem trenutku sta se ozrla nanj Volodijovski in Lanckoronski. Lepa je bila ta slika! Lokostrelec je sedel na konju, levo roko je držal naravnost

Novo knjige

Janko Mlakar: Spomini. Založila Jugoslovanska knjigarna v Ljubljani.

Janka Mlakarja pozna vsaj po imenu gotovo vsak slovenska hiša, po veselih in hudomušnih predavanjih, ki jih je imel že skoraj v vsakem slovenskem kraju. Kdo od starejših Mohorjanov se ne spominja njegovih veselih zgodb, ki jih je pisal v Kolesdarje, posebno pa njegove knjige o Trebušniku, kjer je v opisu tega debeluharja in zvestega mu spremljevalca Groge, dal najbolj veselo večerniko povest. Ni še dolgo, kar mu je Slovensko planinsko društvo založilo izbrane planinske spise, in že je izšla nova knjiga, ki je nedvomno najpomembnejša, pa tudi najbolj vesela, kar jih je napisal Mlakar. To so spomini njegove rasti in razvijanja prav od samorajčnika, ki ob Ljubljani brodi bla'ca, preko ljudske in črne šole: v lemenat, kaplanovanje in pot nazaj v Ljubljano, kjer je postal velik gospod, profesor na Liceju. Marsikdo se še spomni takega študentskega likanja iz Aleševčevih spisov ali Debevčeve knjige »Vzori in boji«. Za razliko od teh so Mlakarjevi »Spomini« vse bolj veseli in nagajivo hudomušni. Večni popotni Mlakar je tudi preko življenjskih težav šel z veseljem nasmehom in dobro voljo. To pa je največja privlačnost te spominke knjige. Bravcu razjasni obraz in mu z duhovitimi domislicami prežene vsaj za nekaj časa skrb, ki nas vse teži v tem neveselom času, ko tako potrebujemo dobre volje, da bi navzlic vsem veselili in korajžni ostali.

Akademski slikar Slavko Pengov je opremil knjigo z izvrjnimi, nad vse posrečenimi karikaturnimi, ki so odtisnjene na posebnih straneh in pokarujejo lice stare Ljubljane ter razne dijaške »mamic« in zanimive profesorske »stipe«.

Naj bi ne bilo nobene naše spovedne knjižnice, ki ne bi imela Mlakarjevih Spominov, naše najlepše knjige za »razvedrilo in zabavo«.

Knjiga ima 442 strani in stane v platno vesana 130 (v subskripciji 95 dinj).

Knjiga o zdravilnih rastlinah

Bolj in bolj prihaja spet v zdravniški vedi do veljave zdravljenje z rožami in zelišči, katerih zdravilna moč je poznana med ljudmi že stoletja in stoletja. In prav naši kraji so s temi prirodnimi zdravili zelo bogato obdarjeni, tako, da njih pravilna uporaba ne prinaša le zdravja bolnicu,

temveč tudi gnotno koristi ubožnejšim krajem, koder je organizirano smotrno nabiranje in odajanja kupcem.

Zato bodo naši podeželski ljudje še prav posebno veseli nove knjige, ki je izšla pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani. Napisal jo je profesor naravoslovja in priznan strokovnjak France Mihelič z naslovom »Zdravilne rastline«. Knjiga je razdeljena na tri dele in v nji boste našli vse, kar morate vedeti o nabiranju, gojenju in uporabi zdravilnih rož in zelišč. Vsaka taka rastlina je natančno popisana: kje raste, kdaj in kako cveto, vsa razna, imena, ki jih ima, domača in tuja, kako se pripravi kot zdravilo ter za katere bolezni se uporablja. Pa tudi katere pridejo kot trgovsko blago najbolj v poštev za prodajo lekarnarjem in prekupčevalcem. Ker je to najboljša slovenska knjiga o tem predmetu, naj ne manjka v nobeni družini. Saj vam bo vedno priročen svetovalc v zdravju in v bolezni, kateri vam bo prihranil marsikak nepotreben izdatek za draga zdravila, ki so večkrat manj učinkovita od domačih. Zdravega pa bo učila, kako si naj svoje zdravje ohrani in čim bolj utrdi.

Na posebnih prilogah je knjigi priloženih 86 slik v naravnih barvah vseh pomembnejših, v knjigi opisanih zdravilnih rastlin.

Knjiga ima 250 strani besedila in stane vezana 85, v platno pa 95 dinj. Naročite je pri Jugoslovanski knjigarni v Ljubljani ali pa pri ojenih podružnicah v Kranju in v Novem mestu.

in Umrli so: v Zagorju Rajka Vipotnikova, v Zagrebu dr. Milivoj Dežman, v Poniških posestnik Jože Blatnik, v Teharjih župnik g. Jožef Sigl, v Zemunu veletrgovec z vinom Bruno Moser, na Dolu pri Hrastniku Franc Stravs, v Mariboru veleposestnik Tombah Davorin, v Brežicah Terezija Pinterič vd. Bogovič, pri Sv. Juriju ob juž. železniški trgovski sodružnik Frank Celestin, v Zabukovici trgovec Anton Malus. V Ljubljani so odšli v večnost: Marija Malnarč roj. Stritar, zasebnica Milka Sternad, Alojzija Tratnik roj. Hafner, Hedvika Copar, Marija Jurkovič roj. Stresen, Elizabeta Blatnik roj. Pipa, vseučiliški profesor dr. Josip Jurkovič in veletrgovec Franc Batjfel. Naj počivajo v miru!

Slovanj Gradec. 20. junija je umrla Zupančeva p. d. Arnejeva mati iz Zg. Doliča. Pokojna Zupane Marija je bila doma iz ugledne Holcove rodbine v Zg. Doliču, ki je dala v teku let že dve sestriredovnici. Ko je l. 1914 našel tudi Zupančev rodbino temen oblak vojake in je moral pridni gospodar na bojno polje, se je tudi njanjo začela tieta križava pot, ki je terjala od nje eno samo nepretrgano verigo trpljenja in žrtav. Pogumno je čuvala dom in čvrsto vodila obsejno gospodarstvo. Dala je življenje enajsterim neboljenčkom; dva sta umrla že v mladosti. Vse ostale je vzgojila v značajne Slovence in pridobitne gospodarje. Hčerka Mihelina se je posvetila redovniškemu poklicu; letos je promovirala na beograjski univerzi. Skratka: pokojnica je bila ljubeča soproga in dobra mati. Da je pa imela srce za uboge, ni treba posebej poudarjati. Naše časopise je bilo pri Zupančevih doma. »Slovenski gospodar«, »Domoljub«, »Bogoljub« i. dr. so bili stalni gostje že cela desetletja. — Sveti ji večna luč, svojcem pa iskreno sožalje!

Mirna. Dne 27. III. t. l. je umrl Alojz Bajc, pekovski mojster iz Mirne 45, v najlepši moški dobi v starosti 44 let. Imenovan je bil daleč naokrog znan ter pri ljubljani pri vseh ljudeh. Bolezen ga je doletela sredi najlepših let ter ga tudi uzombila. Bolezen si je največ nakopal v svetovni vojni. Bil je odličen in odločen katoliški mož, kar je tudi pričal njegov pogreb ob udeležbi velikega števila občinstva. Ni bilo očesa, da se ne bi oremilo. Pokopan je na razlano pokopališču pri sv. Heleni. Zapušta žena Rozalija in sedem mladoletnih otrok. Bog mu naj bo plačnik!

Kdor svoj materni jezik zavrne ter ga pozabi in zapusti, je zmedenemu pijancu podoben, ki zlato v prah potepa in ne ve, koliko škode si dela.

z njo lok, desno roko pa je natezal vedno silneje k pravi bradavici, da so se mu žile na čelu napelo — in meril mirno. V daljavi je bilo videti pod oblakom dimov nekaj brodov, ki so pluli po reki; le-ta je bila silno narasla, ker se je topil sneg v gorah, in je bila ta dav tako prozorna, da so se zrcalili v njej brodovi in na njih sedeči janičarji. Bandoleti na bregu so umolknili; oči vseh so se obrnile na gospoda Mušalskega ali pa so šle v smeri, v kateri je imela odleteti smrtonosna puščica.

Med tem je glasno zavnela tetiva in pernatil poslanec smri je zletel z loka. Nobeno oko ni moglo slediti njegovemu letu; vsi pa so natančno videli, kako je pri veslu stoječi čvstil janičar nenadoma zakrilil z rokami, se zavrtel na mestu in pljusknil v vodo. Brizgnila je pod njegovo teko prozorna voda globočine na vse strani, gospod Mušalski pa je rekel:

»Za tebe, Didiuk!...«

Potem je segel po drugo puščico.

»Na čast gospodu helmanu!« je dejal tovarišem. Ti so pridržali sapo; čez trenutek je zopet zaiskalo v zraku in drugi janičar se je zvalil na dno broda.

Na vseh brodovih so se začela vesla živahneje gibati, udarjala so s silo ob čiste valove, toda nedosegljivi lokoetrec se je obrnil sedaj z nasmehom k malemu vitez.

»Na čast čestiti gospe, Vaši ženit«

In tretjič je napel lok, tretjič je izpustil bridko puščico in ta se je tretjič do polovice pogreznila v človeško telo. Krik zmagovalca je zagrmel z brega, krik besnosti z brodov, potem se je gospod Mušalski umaknil, za njim so se umaknili z brega drugi zmagovalci tega dne — in hiteli v mesto.

Ko so se vražali, so gledali z zadovoljstvom na žetev tega dne. Ordincev je malo padlo, ker se niti enkrat niso prav spopadli — in so se prepodni takoj prepeljali čez reko; zato pa so ležali janičarji, nekaj desetoric po številu, kakor snopi, lepo a povezani zvezani. Nekateri so se še preme-

tavali, vse pa je že sleklo služabništvo gospoda podkomornika.

Gospod Volodijovski jih je pogledal in rekel: »Hrabra pehota je to in gre v boj kakor mrjasec, toda pol toliko ne ume kakor švedaka.«

»Pa so vendar dali salvo, kakor bi kdo oreh strl.« je pripomnil gospod podkomornik.

»Toda to se je zgodilo samo po sebi, ne pa po njihovi spretnosti, ker po navadi ne delajo nobene vežbe. To je bila sultanova telesna straža in ti se še kolikor toliko veščajo, razen njih pa so še navadni janičarji, ki so znatno slabši.«

»Dali smo jim pro memoria (da si bodo zapomnili)! B'g je milostljiv, da začenjamo to vojno s tako znatno zmago!«

Toda izkušeni gospod Volodijovski je bil drugačnega mnenja.

»Majhna zmaga je to, nezmatna,« je odgovoril. »Dobro je tudi to, da dvigne duha pri nesprotnih ljudeh in prebivalcih, druge posledice pa ne bo imela.«

»Ali mar misliš, gospod, da poganom pogum ne upade?«

»Poganom pogum ne upade,« je dejal Volodijovski.

Med takimi razgovori so prihajali do mesta, kjer so jim prebivalci izročili onadva janičarja, ki sta se hotela med somčnicami rešiti pred sabljo gospoda Volodijovskega, pa so ju meščani živa ujeli.

Eden je bil nekaj obstreljen, drugi pa je bil popolnoma zdrav in poln neverjetne samozavesti. Ko so prišli na grad, je velel mali vitez gospodu Makovickemu, naj ga izpraša, zakaj čeprav je sam dobro razumel turški jezik, ga vendar ni gladko govoril. Gospod Makovicki ga je torej vprašal, ali je že sultan sam v Hočimu in kdaj namerava priti pred Kamenec.

Turčin je izpovedal jasno, toda prevzetno.

»Padšah je tam v lastni osebi,« je govoril. »V taboru so pravili, da ima' paš' Halil in Murad nalog, prepeljati se jutri na drugo stran in vzeti

s seboj mehentise, ki bodo takoj začeli rove kopati. Jutri a! pojutrišnjem pride na vas čas pogube.«

Tu se je ujetnik postavil v pozo in zaupajoč v grozo sultanova inena govoril naprej tako-le:

»Nori Lahi, kako ste se vendar predrnili pod gospodovim bokom napadati njegove ljudi in jih trgati? Ali mar mislite, da vas ne sadene stroga kazen? Ali vas mar more ta gradček ubraniti? Kaj neki boste čez nekaj dni drugega kakor sužnji? Kaj neki ste danes, če ne psi, ki se zaganjajo v gospodovo osebo?«

Gospod Makovicki je vse skrbno zapisoval, gospod Volodijovski pa, ki je hotel ujetnikovo predrznost ukrotiti, ga je po zadnjih besedah udaril po ustih. Turčin se je zmedel in začel takoj spošljivo gledati malega viteza in se tudi: vobče dostojneje izražati. Ko je bile izpraševanje pri kraju in so ga odpeljali in sobe, je rekel gospod Volodijovski:

»Ta ujetnika in njune izjave je treba v skop poslati v Varšavo, zakaj lam na kraljevskem dvoru še ne verjamejo v vojno.«

»Kaj so to mehentisi, a katerimi naj se Halil in Murad prepeljeta?« je vprašal gospod Lanokoronski.

»Mehentisi so inženirji, ki bodo pripravljali zasloni in nasipe pod topove,« je odvrnil Makovicki.

»In kako mislite, gospodje, ali je ta ujetnik povedal reanico ali pa je vse skupaj gola laž?«

»Če vam je prav, gospodje,« je odgovoril Volodijovski, »mu lahko podkurimo pod petami. Imam stražmojstra, ki je obdelal Azijo Tuhač-bejeviča in ki je v teh rešeh exquisitissimus (mojster), toda po mojem mnenju govori janičar žisto resnično prehod se prične takoj in mi ga ne moremo ovrati, če bi nas bilo tudi stokrat več. Zate uam ne preostane nič drugega, kakor da se odpravimo in odrinemo v Kamenec z gotovo vestjo.«

(Nadaljevanje prih.)

Radio Ljubljana

Četrtek, 4. julija: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski orkester. — 14. Poročila. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Deset minut zabave. — 20.10 Slovenščina za Slovence (dr. R. Kolarič). — 20.30 Operni spevi in dvospevi s spremljavo klavirja. — 21.15 Plošče. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Radijski orkester.

Petek, 5. julija: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski orkester. — 14 Poročila. — 14.10 Turistični tedenski pregled. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Planinsko cvetje v vrtu (Marijan Juvan). — 20.10 80 let Mohorjeve družbe (prof. dr. Ivan Grafenauer). — 20.30 Koncert operne glasbe. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Plošče.

Sobota, 6. julija: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Plošče. — 14. Poročila. — 17. Otrkosa ura: Carobne goslice (članice Nar. gledališča). — 17.30 Plošče. — 17.50 Pregled sporeda. — 18 Radijski orkester. — 18.40 Pogovori s poslušalci. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Zunanje-politični pregled (dr. A. Kuchar). — 20.30 Veselo in žalostno iz življenja Jaka Smodlake: Nazaj k naravi! — Spisal Jože Vombregar. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Radijski orkester.

Nedelja, 7. julija: 8 Jutranje pozdrav. — 8.15 Rog igra g. Veleidinovič Stevo. — 9. Napovedi, poročila. — 9.15 Prenos cerkvene glasbe iz franč. cerkve. — 9.45 Verski govor. — 10 Plošče. — 10.15 Magistrov trio. — 11 Radijski orkester. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Pevski zbor »Sava« z Jesenic. — 14 Plošče. — 16.30 O naraščanju ZFO. — 17 Kmet. ura: Gospodarska navodila iz tržna poročila. — 17.30 Veselo popoldne. Trio (kitara, hav. kitara in harmonika) in samozpevi (Drago Zagar). — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Plošče. — 20.30 Pevski in orkestralni koncert slovenske glasbe. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Plošče.

Ponedeljek, 8. julija: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski orkester. — 14 Poročila. — 19 Na-

nami starodavnega celjskega gradu. Zato ima povesi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Izseljenski kotiček. — 20.10 Ljudsko zdravje (dr. Ivo Pirc). — 20.30 Pevski sbor žel. glasb. društva »Sloga«. — 21.15 Duet orglic in harmonike. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Radijski orkester.

Torek, 9. julija: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski orkester. — 14 Poročila. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20 Gospodarski pregled (Drago Potočnik). — 20.10 Zakoni in tajne človeške duše (prof. E. Bojc). — 20.30 Pevski koncert. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Plošče.

Sreda, 10. julija: 7 Jutranji pozdrav. — 7.05 Napovedi, poročila. — 7.15 Plošče. — 12 Plošče. — 12.30 Poročila, objave. — 13 Napovedi. — 13.02 Radijski pihalni kvintet. — 14 Poročila. — 18.30 Mladinska ura. — 19 Napovedi, poročila. — 19.20 Nac. ura. — 19.40 Objave. — 20.10 Zavarovanje samostojnih stanov (Rudolf Smers). — 20.30 Pevski koncert. — 21.15 Slovenske narodne poje Ahačič Ivan ob spremljevanju Gorenjskega tria. — 22 Napovedi, poročila. — 22.15 Plošče.

Ljudje, varujte se nepotrebnih pravi!

Zivel je zakonski par, ki je imel sedem otrok v starosti 1-7 let. Zakonca sta bila pridna in delovna, le žena je bila precej jezikava, vendar sta na pošten način preživljala sebe in mnogobrojevalno družino. Umijajo pa je, da jih ljudje niso kaj radi imeli pod streho, marveč so se jih otepali, posebno ker so bili otroci dostikrat sami sebi prepuščeni, ker je tudi mati hodila na dnino. Pred nekaj leti pa je celo tako daleč prišlo, da jih nihče ni maral vzeti pod streho in so morali bivati v gozdu pod šotri kakor cigani. Kočno se jim je posrečilo, da so si na Matevževem svetu postavili v jeseni 6 m dolgo in 3 m široko leseno barako brez ležnega poda, z dvema oknoma v velikosti komaj enega pednja. Tako je bila siromašna družina čez zimo vsaj pod streho.

Spomnili pa je začel Matevž zahtevati, da torata zakonca to barako odstraniti in ker tega ništa hotela storiti, je tožil, toda samo ženo Heleno. V tožbi je trdil, da je on samo iz usmiljenja dovolil ženi, da postavi čez zimo na njegovem svetu barako, da pa jo bo morala do 1. aprila odstraniti. Pričela se je pravda, vsaka stranka si je najela svojega advokata. Zakonca sta trdila, da sta parcelo kupila za 600 din in tudi denar izročila Matevžu, še preden se je začela baraka postavljati in da je Matevž sam zamejil prostor, kolikor ga je prodal, spomnili pa da bo prišel geometer za bo svet odmeril. Matevž je četer orizal, da je ženska res izročila 600 din, toda ne kot kupnino, marveč je dala ta denar le v hrambo Matevževi ženi in je to celo z listinami dokazoval. Potem že, ko je bila baraka postavljena, je Matevževa žena napisala listek sledeče vsebine: »Helena N. dá Minkij K. 600 din v hrambo toliko časa, da se odstrani iz »Strgn«, t. j. do aprila meseca.« Potem je napisala še drug listek takele vsebine: »17. novembra, Helena je prosila Matevža, da bi jim prodal svet, da bi mogli narediti kakšno leseno kočico. Matevž jim je pa dovolil, da naj do spomniti ali pa toliko časa naredijo, da bo prodal svet. Matevž je prodal svet ter s tem odpoveduje. Helena da se mora tekom 8 dni odstraniti in kočico podreti. Ker jih ne morem kar čez zimo na cesto postaviti, se morajo do aprila meseca pod vsakim pogojem od-

zračne, svetle, sončne očilnice in spalnice; odmaknjene je od prahu ter daleč proč od tovarn in industrije. Prostora je v njem za okrog 50 dijakov. Hišna je izdatna in dobra. Dijaki so v kvadratu pod nadzorstvom, imajo svoj dnevni red in dobivajo skupne brezplačne instrukcije. Konvikt je oddaljen od gimnazije četr ure, pet minut pa od Glasbene matice, kjer se lahko gojenci na željo staršev vpisajo ter strokovno izobrazijo v glasbi. Starši, ki nameravate dati svoje sinove v celjske državne šole in v ta zavod, oglasite se glede povelj in sprejemnih vsehga stila čimprej v kapacinskem dijaskem konviktu ali pa v kapacinskem ustanovi v Celju.

KATERA IZMED VAS ŽELI IZGLEDATI MLADA?

Senzacionalna iznajdba s pomočjo katere IZGINJAJO GUBE

Leza 50 let ali več upodablja kakor da ste še samo 35 let.

Nov dragocen ekstrakt kožnih celic — ravno tak kakor vitalni elementi v koži zdravega mladega dekleta. Odkril ga je glasoviti dermatolog, ki ga je pridobil iz skrbno izbranih mladih živali. Ta ekstrakt, imenovan »Silocela«, je zdaj v rojnatih hrani za kožo Tokalon. Uporablja se za vsak večer. V vsakem trenutku Vašega spanja bo Vaša koža srkala te vitalne elemente. Vsako jutro, ko se zbudite, je Vaša koža jasnejša, svežja, bolj gladka — mlajša. Čez dan uporabljajte belo, nemastno kremo Tokalon. S to preprosto nego lepote lahko vsaka žena doseže, da bo videti za deset let mlajša, ter lahko dobi čudovito kožo in polt, a kakršno bi se mogla ponasati vsaka mladenka s hranišmi za kožo Tokalon se uspešno pletki vsakokrat vzemčeni, ali so na čemer vrno.

Napravite in POIZKUS!

BREZPLAČNI VZOREC: Vsak čitatelj tega lista more dobiti zelo okusno kremo s kremo Tokalon (rožne ali bele barve) ter puder Tokalon različnih nijans. Pošljite din 5- v poštnih znakih za poštino, omoj in druge stroške na naslov: Hinko Mayer I drug, Odio 27-A, Zagreb, Prška ul. 6.

NAZNANILA

Banovinska podkovska šola v Ljubljani sporoča, da se prične 6 mesečni tečaj z 1. julijem 1940. V tečaj se sprejemajo učenci z najmanj 2 leti pomočniške dobe. Prošnje z 10 din (banovinski kolek) je poslati na naslov: Banovinska podkovska šola v Ljubljani, Poljanek cesta 59. Gojenci imajo v šoli brezplačno stanovanje za prehrano pa dobivajo mesečno podporo.

Salezijanski dijaški dom Martinišče v Murski Soboti sprejema dijakke, ki obiskujejo le nekaj minut oddaljeno državno realno gimnazijo. Dijaki imajo v zavodu skrbno nadzorstvo, stalno pomoč pri učenju in vzgojo po najboljših velike vzgojitelja mladine sv. Janeza Boška. Zavod se tudi letos lahko pohvali s prav lepim uspehom v šoli. Izmed 91 zavodovih dijakov jih je izdelalo 19 z odličnim, 33 a prav dobrim in 25 z dobrim uspehom; 7 dijakov ima popravni izpit iz enega predmeta ter 4 dijaki iz dveh predmetov; padli so 3. — Vzdrževalnik je ljub teškim časom zmerja. Za točneje pojavnosti pitite na Raynatelstvo Martinišča, Murska Sobota.

Dijaški konvikt sv. Cirila in Metoda v Celju sprejema pod ugodnimi pogoji na stanovanje in hrano učence prvega in drugega razreda državne gimnazije ter celjske meščanske šole. Konvikt s svojim krasnim vrtom in igriskem ob smrekovem gozdu ima prekrasno lego, ki s svojim bujno zelenim ozadjem vzbuja in ubrani vsakemu, ki se je lenim ozadjem vzbudi in občutek letovitja, tu mudil le nekaj časa, vtis in občutek letovitja, vabljivega zališja in nepozabnega čara. Vrt nudi v svoji najvišji točki najlepši razgled na mesto, okolično in bistro, zeleno Savinjo, ki zlasti zvečer, ko utihne mestni ropot in promet, tako skrivnostno šumi ne daleč proč od konvikta pod razvali-

straniti. Obe listini je Helena podpisala ter prišla Matevževa žena in hlapec. Te listine bi bile kmalu nesreča za siromašno družino, toda izkazalo se je, da Matevž te listine ni prečital. Helena, tudi ne, ker ne zna brati, pisarica je pa le toliko, da s težavo podpisuje svoje ime. Hlapec je vprašal Matevža, kaj naj podpisuje, naker se je Matevž zadržal: »Hudič, podpisaj se, kaj boš vprašal! S tem je seveda Matevž zgubil svo verodostojnost pred sodražnikom, ki je verjel Heleni in drugim pričam, iz katerih izpovedb se je dalo sigurno sklepati, da je Helena v resnici kupila kočček zemlje za 600 din in da tega denarja ni dala v hrambo Matevževi ženi. Helena je imela poprej denar shranjen pri neki svoji prijateljici, zakaj naj bi ga bila potem od nje vzela in prenesla k Matevževi v hrambo. Helena je prijateljici tudi takoj povedala, da je kupila od Matevža zemljišče in da bo za to porabila 600 din.

Pravda je šla čez vse tri inštanice in je povsod zmagała Helena, po končani pravdi je geometer odmeril zemljišče, ki se je nato prepisalo na Heleno, ki je barako že precej zboljšala. Matevž pa je za osem jurjev lažji, kajti toliko so znašli pravni stroški, ne oziraje se na to, koliko zlatega časa so zamudile stranki in priče.

V bližini Filipinov leži otokček Verde. Krasen je kot pravi raj, bujno poginjno rastlinstvo in moč hrano mnogovrstnim živalim. Njegov obseg znaša komaj 15 kv km in daje prostora 400 aretnim otokom. A njihova vrsta postaja opatna. Nedomno je bil potre, zamajal se je tudi mali otokček in sedaj s strahom opazajo, kako se površina po millimetri, a stalno in trajno pogreva v morje. Učeda otokškega kralja je zapeljena in nihče na svetovni morje več rešiti mali otokček.

**Gnojilčne črpalke
brzoparilniki
šedilniki**
GAMA

 novi modeli, višek dovršenosti, odlični v rabl,
10-letna garancija, najnižje cene, izdeluje
Podržaj Ciril, lg 147 pri Ljubljani

 Mojska iz Borovnice. Mojska je služila v boljši
rodbini v Celoveu. Nekoč je popravljala sobe pa
je videla, kako sta domači hčeri četveroročno
igrali klavir. Ko pride drugi dan na trg, potoži

Moštova esenca Mostin

 Z našo umetno esenco Mostin
si lahko vsakdo z malimi stro-
ski pripravi izborno, obstojno
in zdravo domačo pijačo. Cena
1 stekl. za 150 litrov din 20,—,
po pošti din 40,—, 2 steklenici po pošti din 85,—,
3 steklenice po pošti din 125,—.

Prodaja drogerija Kant. Ljubljana, Židovska ul. 1
Na deželi pa zahtevajte Mostin pri Vašem trgovcu
ali zadrugi.

 vsa nesrečna prijateljci Nežiki: »Oh, sem mislila,
da sem prišla k bogva kako bogatim in imenit-
nitnim ljudem. Pa je taka revščina, da morata
obe hčeri igrati na en klavir.«

 Dobro domačo pijačo brez dodat- **Jablinom**
ka pravoga sadjevca naredite z
iz drogerije **Ivan Kunc, Ljubljana, Nebotičnik.**
Zavoj Din 20,—, poština posebej.

 Sušnik in debelušnik. — Debeli suhljatega
hujška: »Slišal sem, da bo odalej treba na vlak
plačati po težki.« — Debeli slobno odvrne: »To

KOLESA prvovrstna
nudi po reklamnih cenah
trgovina: **Podobnik France, Rudnik 123-**
Ljubljana (poleg gasilkega doma)

 bo zato prav neprijetno. Če boš sam stal na po-
staji, se vlak zaradi teh nekaj kosti sploh ne bo
več ustavil.«

TRPLJENJE

 Ob rojstvu že čakaš človeka,
pri njem si, ko v sibelki spi;
še preden ga mati objame,
v naročju se trojem zbudil.

 Od ribke do hladnega groba
za njim kakor senca slediš,
čez klance življenja ga spremljaš
in s snojem mu želo hladiš.

 S solzami mu lice univaš,
moriš ga pod tečo gorja,
pelina mu v žašo nalivaš
in siliš, naj pije do dna.

 Na poti mu trošiš bodice,
ki zbadajo trudne noge;
obenem pa s trnavim vencem
ovijaš uboga srce.

 In vendar brez tebe ni zmage,
čeprav je trpeti huđe;
le v ognju topi se želozo,
plačilo za trud je nebo.

Limbarski.

Slovenski dom

 JB NAŠ CENENI POPOLNEVNIK, KI GA
SVOJIM CITATELJEM TOPLO PRIPOROČA-
MO. IZHAJA VSAJE DELAVNICE OB 12 IN
STANE MISEČNO BANO 12 DINARJEV. ZA
ONEGA, KI SI NE MORE NAROCITI »SLO-
VENCA« JB »SLOVENSKE DOM« POPOLNO
NADOMESTILO. PIŠITE NA DOPISNICI
UPRAVI »SLOVENSKEGA DOMA« V LJUB-
LJANO, KAJ VAM POPIŠE NEKAJ ŠTEVILK
LISTA NA OGLED.

Mali oglasnik

 Vsaka drobna vrstica ali uje prostor vojta
za enkrat Din 5,—. Naročniki »Domoljubca«
plačajo samo polovico, ako kupujejo kme-
tijske potrebščine ali prodajajo svoje pridelke
ali iščejo poslov oziroma obrtniki pomočni-
kov ali vajencev in narobe.

Pristojbina za male oglase se plačuje naprej.

Ne zamudite!

 Vrači se večja prodaja
prvovrstnih živali stro-
jev, koles in stroških
vozilov pri »Promo-
tu«, nasproti križan-
ske cerkve.

Tri živalne stroje

 skoraj nova, poceni
prodam. Kos, Salen-
drova ulica 6-II.

Kleparskega vajenca

 sprejemem. Oskrbe v
v hiši. Gorupič Kon-
rad, Novo mesto.

Fanta - pastirja

 13 do 15 let starega
sprejemem tako v služ-
bo. Plača po dogovo-
ru. - Naslov v upravi
»Domoljubca« št. 9736.

Mizar, kolar

 ali ključavničar, lahko
tudi samouk — dobi
službo. Sprejemem mla-
do služkinjo in hlapč-
ka. Prednost imajo
moči pred 20 letom. -
Pisмено vprašanje J.
Gračem, Ribnica na
Dolenjskem.

Prodam

 novi bencinski in naft-
ni motorček Deutz 6,
mlatnilnico s strelcem,
plin, generator za mo-
tor. Cas prodaje do 8.
julija. - E. Šurbinšek,
Sp. Hajdina, Ptuj.

Mlatilnico

 na motorni pogon, tes-
ko 1800 kg, v prav do-
brnem stanju, vroča
Kmečka gospodarska
zadruga Zg. Šiška.

Moške obleke

 perilo in vasa oblačila
po priznanih niskih
cenah si nabavite pri
Prekerju - Sv. Petra
cesta 14 -- Ljubljana.

Dva živalna stroja

 ženski s okroglim do-
ničkom, selo dobro
ohranjen za 1200, in
krojaški za 1500 din
napredaj. - Gradatka
ulica 8.

Mlatilnico in gepelj

 prodam. Forenta Ant.
Spod. Bitnje 14, pošta
Stražšec.

Gepelj

 dobro ohranjen, pro-
dam. Babnik Lovrene,
Češnjice št. 7, p. Do-
branje pri Ljubljani.

Učenca

 za mlin in žago takoj
sprejmeta. Janec Biz-
jak, p. Mirna, Dol.

Fanta

 15- Jo 18 letnega ta-
koj sprejemem na kme-
tijo. Kobal Zg. Kaštel
28, D. M. Polje.

 Afriski ognjenik Nyamagira v belgijskem
Kongu je nenadno začel bruhati. Iz ognjenikovga
žrela se razliva tok lave ter uničuje ogromne po-
vršine gozdov in nasadov. Glavni tok lave se
zliva v jezero Kivoo, iz katerega se dvigajo veliki

**LJUDSKA POSOJILNICA
V LJUBLJANI**

zadruga z neomejenim jamatvom

Ljubljana, Miklošičeva cesta 6
v lastni palači

 obrestuje hranilne vloge
najugodnejše
Nove in stare vloge,
ki so v celoti vsak
čas izplačljive

 obrestuje po **4%**; proti odpovedi po **5%**

MEINELL HEROLD MARIBOR

 oblaki pare. Po jezeru plava na tisoče rib, ker ne
morejo ribe v razgreti vodi živeti. V gozdovih je
lava zajela cele črede slonov in jih begajoče na
vse strani uničila. Belgijo skrbi, kako bo svojo
kolonijo rešila pred požrešnim in nezmagljivim
ognjenikom.

 »Domoljubca« stane 39 din za celo leto, za inozemstvo 60 din. — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljubca«, naročnino, inserate
in reklamacije pa uprava »Domoljubca«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: 40-94. Izdajatelj:
dr. Gregorij Pčejak. — Urednik: Jože Kešček. — Za jugoslovansko fiskarno: Jože Kramarič.